

Breinstorm

Désordre Public

Evelyne de la Chenelière

Vertaling nov. 2011
HedwigCooremans
't Serclaesstraat 11
1740 TERNAT
02/582.09.48

ALMO
Royal House, Coremansstraat 34
2600 - Berchem

hedwig.cooremans@telenet.be
users.telenet.be

Personen

* Max

* Agent

* Ariane

* Alex

* Dame

* André

*

Emilie

* Brian

*

Jaklien

* Chinees

* Joseline

* Daniël

* Kristien

* Erwin

*

Moeder

* Louis

*

Natalie

* Man

* Oma

* Opa

* Patricia

* Patrick

* Paulien

* Regisseur

*

Vrouw

* Ricardo

* Stefaan

* Vader

* Persoon 1: scène 27 en scène 44

* Persoon 2: scène 27 en scène 44

* Persoon 3: scène 27 en scène 44

* Persoon 4: scène 27 en scène 44

* * * * *

Noot van de vertaler.

Het is onbelangrijk waar het verhaal zich precies afspeelt. Daarom werden de oorspronkelijke Canadese plaatsnamen behouden.

Tafereel 1. De Lijnbus

Acht passagiers zitten in een lijnbus. Emilie leest een boek. Max zit achter haar.

EMILIE: Er zou er iets vreemds gebeuren, in een geur van catastrofe, van zondvloed, van overmacht, hoewel je het niet eens zou merken omwille van de alom tegenwoordige, gebruikelijke apathie en toch... in plaats van oogcontact te mijden, zouden we er met z'n allen begerig naar op zoek gaan. We zouden hun blik roepen, alsof we de mensheid met onze ogen een hap willen geven, alsof we haar met onze ogen willen verslinden, alsof we, om een duistere reden, meer dan ooit aanvoelen dat we tot dezelfde denkende diersoort behoren en dat dit volstaat om wezenlijk betrokken te raken via de ogen van anderen, en dat we die anderen ook perfect voelen, zodat het mogelijk is om de arm van iemand anders in beweging te brengen; zo strak zitten we *in* de huid van de andere, dat we het zelfs warm of koud kunnen krijgen in zijn plaats. Er zou een soort collectieve twijfel gecreëerd worden over de realiteit an sich, iedereen zou aanvankelijk geloven in een soort van seksuele perversie, want deze plotse oplaaiing van onze zintuigen doet sterk denken aan felle en onverklaarbare lust. Iedereen zou zich in eerste instantie afvragen: “Wat overkomt me toch, dat ik zo sterk naar andere mensen verlang?” We zouden ons wel degelijk bewust zijn van het feit dat we iets uitzonderlijks beleven, misschien zelfs buitenaards, en we zouden het enorm jammer vinden voor al degenen die op dat moment niet in de lijnbus zaten. Want anders beleefden we het summum van empathie.

MAX: Zou u willen ophouden met luidop lezen, alstublieft.

EMILIE: Excuseer?

MAX: Zou u in stilte willen lezen. Dit is voor iedereen vervelend.

EMILIE: Ik snap niet...

MAX: Luister, uw busliteratuur interesseert niet noodzakelijk iedereen die samen met u reist.

EMILIE: U hebt zich niet te bemoeien met wat ik lees.

MAX: Volkomen waar, dus bespaar me uw lectuur.

EMILIE: Waar hebt u het eigenlijk over? Ik stoort toch niemand? Ik lees gewoon!

MAX: Maar u leest wel luidop.

EMILIE: Niet waar!

MAX: Trouwens, 't is een rotboek. Wat is dat voor een prul, dat boek. Van wie is 't?

EMILIE: Dat hoort u nog wel zodra hij de bekendste auteur van zijn generatie zal zijn.

MAX: Ik heb hoe dan ook een gloeiende hekel aan bekendste auteurs van hun generatie. En als u dan toch zin hebt om op te vallen, lees dan iets beters.

EMILIE: U bent hier wel de enige die klaagt, meneer.

MAX: Omdat de anderen het niet durven.

EMILIE: De anderen, meneer, die houden zich met hun eigen zaken bezig.

MAX: Hier gruwen de mensen alleen al bij het idee dat ze een verbale confrontatie moeten aangaan.

EMILIE: Waar “hier”?

MAX: Omdat ze niet over de intellectuele middelen beschikken om de tegenstander in de ogen te kijken.

EMILIE: Waar “hier”?

MAX: Hier. In Quebec.

EMILIE: Allee vooruit, u doet uw reputatie weer alle eer aan. Achteraf staat u natuurlijk versted dat ze die uit Quebec overal minachten. Dat wist u toch al, dat ze u overal minachten?

MAX: Ik ben niet van Quebec.

EMILIE: Dat doet er niet toe. U valt mij lastig. En laat me nu lezen.

MAX: Met genoeg, als u maar in stilte leest.

EMILIE: Natuurlijk lees ik in stilte. Hoe wilt u dat ik lees?

MAX: Misschien hebt u er zich geen rekenschap van gegeven, maar u las luidop. En ik mocht meegenieten.

EMILIE: Maar dat is toch te dom voor woorden! (*Tot iemand*) Mevrouw, hebt u mij horen lezen? (*De dame schudt van nee*) Meneer? U? Heeft iemand mij luidop horen lezen? (*Iedereen schudt geamuseerd van nee*)

MAX: Hoe komt het dan dat ik u wel heb gehoord?

EMILIE: Vraag dat aan uw dokter. U bent zonder twijfel ziek, meneer.

MAX: Wacht eens. Ik kan bewijzen dat ik u heb gehoord. Ik kan u precies zeggen waar

het over gaat, dat boek van u. 't Is tussen haakjes een snertboek. Het gaat over mensen die in de lijnbus plots zin krijgen om met mekaar te neuken, allemaal op een hoopje, zomaar. Ziet u nu dat ik het weet? Het gaat over een soort bestiale solidariteit, en over een fenomeen dat misschien buitenaards is. In een lijnbus is zoiets erg ongezond. Akkoord, zelfs als hij geconfronteerd wordt met de grootste gruwel, heeft de mens dikwijls een onverklaarbare zin om te neuken, wanhopig haast, als een ultieme uiting van levensdrang. Ik heb al horen vertellen dat ze dat in de oorlog ook deden, zelfs te midden van de lijken. Maar alsjeblieft zeg! Toch niet in een bus! Toch niet hier! Ziet u wel dat ik het goed gehoord heb? Goed, zeg me nu dat u luidop zat te lezen, als was het maar fluisterend, want u mag mij niet in dubio laten over mijn psychische gezondheid. Dat doe je zelfs je ergste vijand niet aan, hem in dubio laten over zijn psychische gezondheid.

Een man komt tussenbeide zodra Max te dicht bij Emilie komt.

MAN: Laat haar nu gerust.

MAX: Ik mag toch weten wat me overkomt? Ik ben een brave gemiddelde burger, ik spreek nooit iemand aan in de bus. Ik zweer u dat ik de bus neem zonder last te verkopen, maar deze dame attaqueert mij; ze heeft in mijn oor zitten lezen, ze heeft me van die smerige woordjes ingefluisterd...

MAN: Luister eens hier, man, ofwel stapt ge zelf af ofwel ga ik u helpen.

Iedereen applaudisseert. Max stapt uit. Hij voelt zich ongemakkelijk en loopt vlug weg.

De volgende scène wordt enkele keren onderbroken door het wisselen van Max en André. Het gaat om dezelfde Max, maar we zien hem op twee verschillende momenten. Max en Ariane zitten in een café, terwijl Max en André aan het joggen zijn in het park.

Tafereel 2. Het Café

ARIANE: *Ik heb een dagorde opgesteld.*

MAX: *Een wat?*

ARIANE: *Een soort lijst met punten waar we het moeten over hebben.*

MAX: *Heb jij een dagorde opgesteld?*

ARIANE: *Ja.*

MAX: *Hoe kun je nu een dagorde opstellen?! Dit is toch geen vergadering; we hebben gewoon besloten om mekaar nog eens te ontmoeten!*

ARIANE: *Er moeten een paar punten uitgeklaard worden, en ik dacht dat we er geen zouden vergeten als we een dagorde opstelden.*

MAX: *Hebben we het recht om gewoon te vragen hoe het zit, in die dagorde van jou? Want ik, ik maak iets ongelooflijks mee.*

ARIANE: *Met mij gaat het opperbest, maar ik heb geen zin om mijn hele leven uit de doeken te doen, en ik heb evenmin zin om jou over het jouwe bezig te horen.*

MAX: *Je weet toch dat je al je charme verliest als je de harde probeert te spelen? Jij gaat veel te vroeg een gerimpelde appel worden, jij.*

ARIANE: *Het is absoluut niet de bedoeling dat ik met jou zoete broodjes ga bakken.*

MAX: *Oké, oké... Ariane, ik moet je spreken. Er is me iets te gek overkomen...*

Tafereel 3. Het Park

Max en André zijn aan 't joggen in het park.

MAX: Misschien ben ik wel ziek. Ik zeg het je nog, André, ik ben van mijn hele leven nog nooit zo vernederd geweest. De mensen in de bus dachten dat het onzichtbaar theater was of zo. Ze applaudisseerden. Begrijp je wat dat wil zeggen? Het was zo onnatuurlijk dat ze verdorie applaudisseerden. Dat betekent dat ze niet eens beseften dat het echt was!

ANDRE: Wat is dat voor iets, onzichtbaar theater?

MAX: Acteurs die ergens keet schoppen zonder aan de mensen te vertellen dat het in werkelijkheid gespeeld is. Maar daarna, als de mensen gedwongen worden om te reageren of om een standpunt in te nemen, dan pas zeggen ze dat het maar theater was. Compleet idioot. Toen ik nog in het conservatorium zat hebben we dat eens gedaan in een restaurant met een zogezegde clochard en een zogezegde klant die niet wou dat de clochard aan zijn tafel kwam zitten, en met een zogezegde kelner die de twee dan moest kalmeren...

ANDRE: Zoiets als Bananasplit?

MAX: Zoiets, maar dan zonder vedetten.

ANDRE: . . .

MAX: Ik ben gek aan 't worden, ik zweer het je. Mijn dokter heeft me gezegd naar een psychiater te gaan en die is er heilig van overtuigd dat ik schizofreen ben. Ik ben gewoon gek aan 't worden. Jij blijft daar natuurlijk doodkalm onder, alsof ik je loop te vertellen dat ik verziend ben. Jij geeft geen kik, terwijl ik lig te ploeteren in het paranormale. Ik kan amper nog naar buiten gaan, ik zal nooit meer kunnen werken.

ANDRE: Maar jij werkt toch niet?

MAX: André, daar gaat het toch niet om! Ik constateer alleen maar dat ik moet genezen.

ANDRE: Da's geen ziekte.

MAX: Wat weet jij daar van?

ANDRE: Jij bent niet de enige bij wie zoiets gebeurt.

MAX: Ha nee? Heb jij er misschien al eerder over gehoord?

ANDRE: Aziaten.

MAX: Wat "Aziaten"?

ANDRE: Weet je nog, mijn reis, twee jaar geleden?

MAX: Dat spirituele tripje?

Tafereel 4. Café

Terug naar het café.

ARIANE: *Bon, om te beginnen...*

MAX: *... kan ik er niet bij dat jij een dagorde hebt opgesteld. En zeggen dat we zelfs ooit samen hebben gekampeerd!*

ARIANE: *Ik zie het verband niet.*

MAX: *Symbolisch is samen kamperen een sterk beeld. Ik bedoel, jij vond het leuk om bang te zijn voor beren, zodat ik je in mijn armen kon nemen en daar lag jij dan, gezellig genesteld. 's Morgens, als ik het vuur aanstak om je toastjes te bakken, lag je nog altijd even gezellig genesteld, Maar vandaag heb jij een dagorde nodig om met mij te kunnen praten.*

ARIANE: *Max, ik heb erg weinig tijd*

MAX: *Je vond me erg viriel toen ik de bosmens uithing, vroeger.*

ARIANE: *Jij had een hekel aan dat kampeerweekend.*

MAX: *Natuurlijk. Het was van mijn standpunt uit gezien het ultieme bewijs van mijn liefde voor jou.*

ARIANE: *Je hield zelfs niet op met zagen dat we beter op hotel konden gaan.*

MAX: *Omdat we niet eens materiaal hadden. Ik heb het voor een goed geëquiperde camping.*

ARIANE: *We waren goed geëquiperd.*

MAX: *We hadden zelfs geen slaapmatje. We waren dus niet goed geëquiperd.*

ARIANE: *Je bent weer zo kleinzerig.*

MAX: *Ik ben niet kleinzerig, ik heb problemen met m'n rug. Als jij een lordose had zoals de mijne, dan zou je misschien wat meer begrip tonen.*

ARIANE: *Ter zake.*

MAX: *Goed. Ter zake. Hoe is 't met je moeder?*

ARIANE: *Sinds wanneer interesseer jij je voor mijn moeder?*

MAX: *Ik probeer vriendelijk te zijn, meer niet.*

ARIANE: *Dat ben ik van jou niet gewend.*

MAX: *Cho, 't is echt een hele belevenis om jou nog eens terug te zien, zeg.*

ARIANE: *Excuseer, maar jij hebt me nog nooit gevraagd hoe het met mijn moeder is. Je keek altijd heel verveeld toen ik het over mijn moeder had op het moment dat ik zin had om het over mijn moeder te hebben. En nu, zo opeens, zet jij je vriendelijkste gezicht op om het even over mijn moeder te hebben. Excuseer, maar dat vind ik tamelijk onevenwichtig.*

MAX: *En ik die dacht dat de sfeer heel gemoedelijk zou zijn.*

ARIANE: *Dan spijt het me dat ik er niet in slaag om gemoedelijk te zijn. Ik heb de indruk dat je gaat denken dat ik van gedachte verander als ik gemoedelijk overkom.*

MAX: *Je bent misschien bang om van gedachte te veranderen?*

ARIANE: *Zeker niet!*

MAX: *Wel? Dan kun je me toch zeggen hoe het met je moeder is?*

ARIANE: *Nog altijd even slecht, dank u.*

MAX: *Met mij gaat het ook heel slecht. Het is daarom dat ik je wou spreken...*

ARIANE: *Ik houd dit niet voor mogelijk! Is alles weer op jouw persoontje gefocust? Je vraagt hoe het met mijn moeder is en het komt erop neer dat alles op je eigen persoonlijke kwaaltjes toegespitst wordt.*

MAX: *Het zijn geen kwaaltjes, het is enorm! Ariane, ik denk dat ik gek word.*

Tafereel 5. Het Park

ANDRE: *(Tot Max, joggend)* Dat was alles behalve een spiritueel tripje!

Tafereel 6. Het Café

MAX: *(Tot Ariane, in het café.)* Je moet naar me luisteren. Zelfs al klinkt het ongelooflijk.

Tafereel 7. Het Park

ANDRE: *(Joggend)* Max, luister je of niet?

MAX: *(Joggend)* Hein?

ANDRE: Dat was geen spiritueel tripje. Het was een mystieke queeste.

MAX: En dat allemaal omdat je pintjes ging pakken met een boeddhiste.

ANDRE: Dat was geen boeddhiste.

MAX: Nee, maar je weet wat voor onnozelheden een mens uithaalt als hij verliefd is. Ik ben zelfs gaan kamperen zonder kampeeruitrusting. Tussen haakjes, weet je dat ik Ariane heb teruggezien? Ze had een dagorde opgesteld, stel je voor. Ze deed er alles aan om... om emotioneel gevoelloos te zijn, snap je. Maar ik heb haar zwakke plek ontdekt. Zeker weten.

ANDRE: Ha ja?

MAX: Maar ik ga je er niet lastig mee vallen. Jij ging wat zeggen in verband met je reis...

ANDRE: Wel, het is iets dat veel Aziaten overkomt.

MAX: Wat?

ANDRE: Dat ze de gedachten van anderen horen.

MAX: Nu ben je met mijn voeten aan 't spelen.

ANDRE: Nee. Nog nooit opgemerkt als je een groep Aziaten passeert, dat de hele kudde dikwijls begint te giechelen?

MAX: Euh... Ja, dat klopt. Soms.

ANDRE: Dat komt omdat ze gehoord hebben wat je dacht. Ofwel zit er eentje tussen die het gehoord heeft en die vertelt het aan de anderen. Mij zie je niet meer in de Chinese wijk. Ofwel let ik speciaal op wat ik denk.

MAX: Chinezen horen dus wat ik denk?

ANDRE: Niet allemaal. De meest mystieke, veronderstel ik.

MAX: Maar heb niets met mystiek! Ik beleef geen enkele spiritualiteit! Ik geloof in niks, ik zoek geen enkele zin in mijn leven, ik ben zelfs dolblij dat mijn leven geen enkele zin heeft. Waarom moet dat dan uitgerekend met mij gebeuren? Ze mogen hun gedachten houden. Als de Chinezen horen wat wij denken, dan is dat hun probleem, maar ik sta niet te springen om te weten wat de hersentjes van mijn depressieve tijdgenoten bezighoudt. 't Is geluidsvervuiling en ik verdraag het niet langer. Waarom ik? Er zijn sekten genoeg die op zoiets zitten te wachten; op magische kracht, op een zesde zintuig. Ik moet het niet weten! Mijn vijf zintuigen spelen me al genoeg informatie door. Meer moet echt niet. Waarom moet ik dat nu allemaal tegenkomen?

ANDRE: 't Is eigenaardig, want...

Tafereel 8. Het Café

MAX: *Je moet naar me luisteren, Ariane. Ik ben het slachtoffer van iets.*

ARIANE: *Weeral?! Jij bent altijd al het slachtoffer van iets geweest, Max. Van onbegrip, achtervolgingswaan, complottheorieën... Ik-kan-niets-voor-je-doen! Het is uit tussen ons, snap dat dan toch!*

VROUW: *Excuseer. Ariane Letendre?*

ARIANE: *Goeiedag.*

VROUW: *Ik ben altijd een trouwe kijkster gebleven van de serie "t Geluk van Hier-naast"... En ik vond u altijd zo bijzonder knap.*

ARIANE: *Heel erg bedankt.*

VROUW: *Het is toch zo spijtig dat het niet meer uitgezonden wordt. Maar misschien gaat*

u nog wat anders doen zo voor tv?

ARIANE: *Niet echt. Ik doe nu vooral theater.*

VROUW: *Ha zo? Och, 't is niet erg. Zou 'k zo een handtekening van u kunnen krijgen?*

ARIANE: *Natuurlijk. Alsjeblieft. Graag gedaan.*

VROUW: *Dank u wel. En nog veel succes.*

ARIANE: *Bedankt.*

MAX: *Waarom ben je met dat arme mens vriendelijker dan met mij?*

ARIANE: *Waarom noem je haar “dat arme mens”?*

MAX: *Een vrouw die gepassioneerd is door de serie “t Geluk van Hiernaast” is een arm mens. En onder ons gezegd en gezwegen, zo denderend was je ook niet in “t Geluk van Hiernaast”. Geef toe dat je daar op automatische piloot...*

ARIANE: *Spaar vooral je misprijzen niet, Max, want dat is de reden waarom niemand je nog engageert. Je bent compleet negatief.*

Tafereel 9. Het Park

ANDRE: *(Joggend) ...meestal is het een vaardigheid die zich langzaamaan ontwikkelt. Door er keihard aan te werken. 't Is een soort geestelijke arbeid.*

MAX: *Je bedoelt dat er Chinezen zijn die moeite doen om te horen wat ik denk? Dat ze het met opzet doen? Het is schending van mijn privacy. Zoiets moest verboden worden. Dat is spionage!*

ANDRE: *Wat ik zo verbazend vind is dat het jou overkomt zonder dat je er iets moet voor doen. Er moet ergens een soort oorzaak geweest zijn.*

MAX: *En wat ik zo verbazend vind is dat jij er me nooit wat over gezegd hebt.*

ANDRE: *Gezegd over wat ?*

MAX: *Dat de meerderheid van de Chinezen kan horen wat ik denk.*

ANDRE: *Je moet weten dat ze niet doelbewust luisteren naar wat jij denkt. Ze capteren de gedachtegolven van iedereen, allemaal heel toevallig. Jij moet jezelf wel bijzonder belangrijk vinden als je denkt dat de Chinezen je zitten te bespioneren...*

MAX: *Ik heb niet gezegd dat ze me zitten te bespioneren, ik heb gezegd dat ze kunnen horen wat ik denk en dat maakt me bang.*

Tafereel 10. Het Café

ARIANE: *(Tot Max, in het café.) Jij bent inderdaad compleet negatief. Hoe zou je dan willen dat iemand zin heeft om met jou samen te werken? Je bent alleen maar gefocust op je eigen persoonlijke ikjes.*

Tafereel 11. Het Park

ANDRE: *(Tot Max, joggend.) Als je wat minder op je eigen gefocust was, zou je je meteen minder bang voelen.*

Tafereel 12. Het Café

MAX: *(Tot Ariane, in 't café.) Dat is mijn schuld niet, ik heb een massa behoeftes.*

ARIANE: *Iedereen heeft zijn massa behoeftes. Maar jij houdt nooit rekening met anderen. Bovendien vind je dat iedereen oerdom is. Jij hebt nog nooit voor iemand empathie gevoeld.*

MAX: *Empathisch zijn voor anderen is doodsimpel als die anderen je alleen maar om een handtekening komen vragen.*

Tafereel 13. Het Park

ANDRE: *(Tot Max, joggend.) Kijk eens goed rond. Jij bent niet de enige die het moeilijk heeft.*

Tafereel 14. Het Café

MAX: *(Tot Ariane, in het café.) En 't is toch waar dat iedereen oerdom is. Trouwens, ik heb zelf al genoeg problemen, dat ik niet de empathische moet uithangen.*

Tafereel 15. Park en Café

ARIANE *(in het café)* en André, *(joggend)*:

Iedereen heeft zijn problemen. Trouwens, wij moeten je iets aankondigen.

Tafereel 16. Het Café

MAX: *(Tot Ariane, in het café.) Akkoord, maar de mijne zijn veel erger: ik vind geen werk, mijn vrouw heeft me laten stikken, mijn agent wil niet meer met me praten en ik heb mijn auto moeten verkopen. Ik ben zelfs verplicht om met het openbaar vervoer te reizen.*

ARIANE: *(In het café.) Sukkel. Dan ben je zelfs verplicht om contact te hebben met andere mensen!*

Tafereel 17. Het Park

ANDRE: *(Nog steeds joggend.)* Da's een goed ding, jong, openbaar vervoer.

Tafereel 18. Het Café

MAX: *(Tot Ariane, in het café.)* Daar ga je weer. Jij hebt nog minder empathie dan ik.

Tafereel 19. Het Park

ANDRE: Beschouw het als je ecologische bijdrage.

Tafereel 20. Het Café

ARIANE: *(In het café.)* Ik reis ook met het openbaar vervoer, maar ik hang er niet zoveel tralala rond.

MAX: *Openbaar vervoer is misschien een goed ding, maar ik ga me vanaf nu constant zitten afvragen of er geen Chinees meereist die hoort wat ik denk.*

ARIANE: *Een Chinees? Waar heb je het over? Wat heeft dat te maken met...*

MAX: *Ik had het niet tegen jou.*

Tafereel 21. Park en Café

ANDRE: Ik dacht dat hij het tegen mij had. Want Chinezen, da's mijn ding.

Tafereel 22. Het Café

ARIANE: *Waar ik plat van achterover val is dat jij je daar geen vragen bij stelt. Als jij wat meer interesse zou betonen voor de anderen, zou je wellicht een goed acteur zijn en misschien zou het dan tussen ons zo ver niet gekomen zijn.*

MAX: *Jij had met een missionaris moeten trouwen, niet met een acteur. Tussen haakjes, zie je André nog?*

Tafereel 23. Park en Café (Samen)

Samen, Ariane in het café en André terwijl hij jocht.

ARIANE: *Hm? Och, van tijd tot tijd. Hij is wel jouw vriend. Ik bedoel, ik hem hem leren kennen door jou. Maar we zien mekaar amper, omdat we mekaar altijd zagen met jou erbij.*

ANDRE: *(Tot Ariane)* Het is een unieke gelegenheid om het hem nu te zeggen, 't is het moment om hem alles gewoon te zeggen. Maar als je er nog niet klaar voor bent, mij goed, hoor. Ik respecteer je mening.

Tafereel 24. Het Café

ARIANE: *Waarom verander jij constant van onderwerp?*

MAX: *Hein? Ik ben niet constant van onderwerp veranderd, ik weet zelfs niet meer waar we het over hadden.*

ARIANE: *Alles wat jij hebt verknoeid heb je te danken aan je eeuwige navelstaren. Krijg jij geen hartkloppingen omdat je aldoor rondjes staat te draaien rond jezelf? En nog iets, ik krijg krampen als je doet alsof je er niets van snapt, Max!*

Tafereel 25. Het Park

ANDRE: *(Joggend)* Bon, ik moet naar mijn yogacursus. Probeer te stoppen van altijd met

jezelf bezig te zijn. 't Is zoals met de fluitketel: als je er lang genoeg naar kijkt, gaat hij sneller fluiten. (Af)

MAX: Wat heeft dat ermee te maken? André! Wat heb ik te maken met een fluitketel?

Max bevindt zich opnieuw in de lijnbus. Hij hoort de mensen denken.

Tafereel 26. De Lijnbus

ALEX: (Tot Emilie) ... En die gast, goed dik tegen zijn goesting, trekt naar een MacDo. Daar, efkes wachten, rustig chillen in de file, en dan vraagt hij daar een ontbijt. Zo'n spel met eieren, genre McMuffin, zoiets dat ze 's morgens in hun botten slaan. En dan zegt dat meisje van de MacDo hem dat ze op dat uur geen ontbijt meer serveert. En die gast vraagt tot hoe laat er ontbijten zijn. En dan antwoordt zij: "Dat is tot elf uur." En dan ziet ge de camera die op dat horloge mikt, en daar ziet ge dat het vijf na den elven is. En dan ademt die gast diep in. Hij begint zich nog niet helegans op te smijten, maar toch. Hij zegt haar dat het maar juist vijf na den elven is en dan dat hij een McMuffin wil. En dan zegt zij dat ze dat niet meer mag geven, want dat het al na den elven is. En hij denkt dat ze een joke vertelt om wat mee te lachen, maar dat is niet zo. En dan begint het goe vettig te worden, ge kunt goe zien dat die gast zijn eigen serieus begint op te smijten. En dan hè jong, haalt hij daar zo een geval van een kanon boven dat hij in de scène daarvoor in den depot van 't leger heeft gepikt en dan herhaalt hij nog ne keer dat hij een McMuffin wil. En dan ineens: iedereen op zijn bakkes, plat tegen de grond. En dat meisje denkt dat hij poen wil en dat hij de kassa wil plunderen, maar hij wil alleen maar een McMuffin en hij wil hem nog betalen ook, als dat niet straf is. Ge verstaat wel dat die gast, omdat hij eerder in de film al 't een en 't ander had mee- gemaakt, dan verstaat ge wel dat hij een kanon boven haalde voor die McMuffin, en dan verstaat ge direct al die sociale kritiek op Amerika, en dan al die absurdi- teiten, en dan gans den boel, echt megavet, jong.

EMILIE: Maar allee zeg... en heeft hij hem dan gekregen, zijn McMuffin?

ALEX: Dat weet ik niet meer.

EMILIE: Dat klinkt anders wel goe.

Ze weten niet meer wat te zeggen.

EMILIE: *(Denkt)* Ik hoop dat hij vlug is waar hij moet zijn. Ik weet nooit wat ik moet zeggen tegen mensen die ik ken.

ALEX: *(Tot Emilie)* Ziet ge de Jean-Pol soms nog en gans de bende?

EMILIE: *(Tot Alex)* Nee, al een poos geleden. Maar ik heb zijn zus nog gezien in de bus. Ze is getrouwd. *(Denkt)* Tegenwoordig trouwen ze allemaal en zie mij hier nu zitten.

ALEX: *(Tot Emilie)* En voor de rest, met u alles in de sacoché?

EMILIE: *(Tot Alex)* Dat gaat. Ik heb wel mijn buik vol van die stomme studies. Dat blijft maar duren, hé jong. *(Denkt)* Toch vreemd hoe je met mekaar de koffer al bent ingedoken en dat je niet eens weet wat zeggen. Intimiteit, wat blijft er van over? De intimiteit die ik heb gekend met den dezen hier, de eerste gast die ik aan mijn borsten liet komen... God, ik mag er niet aan denken als ik hem nu bekijk.

ALEX: Wat is 't er?

EMILIE: Niks. Ik dacht gewoon aan iets.

ALEX: *(Denkt)* Die is nog geen kneit veranderd. “Niks. Ik dacht gewoon aan iets.” Ze zei vroeger ook al niks en ik kon snuiven. *(Tot Emilie)* Ik moet er hier af.

EMILIE: Allee dan, saluut.

ALEX: Saluut! En niet te veel onnozel doen, hé! *(Hij stapt af)*

EMILIE: *(Denkt, doelend op Max)* Waarom zit die mij zo te begapen?

Max kijkt gegeneerd de andere kant op. Hij draait rond, terwijl hij telkens een andere passagier bekijkt. Hij hoort hen.

Tafereel 27. Passagierssalvo

PERS. 1: dat hij haar dan belt, zo moeilijk is dat toch niet

PERS. 2: toch niet in dat blad dat schreef dat ge uw haar met bier moet wassen

PERS. 3: woensdag zeven donderdag acht vrijdag negen zaterdag tien zondag elf maandag
twaalf 't is een maandag shit godverdoemme 't is een maandag

EMILIE: *(Denkt)* Zoals Ariane Letendre.

PERS. 4: wat is dat nu weeral cholesterol

Max kijkt opnieuw naar Nathalie.

Tafereel 28. De Lijnbus

NATALIE: Ik doe niets anders dan de mensen bekijken en ze hebben mij al gezegd dat dat erg gênant is. Maar ik kan het me niet laten. 't Is net of ik wil zien waar ik sta ten opzichte van de anderen. Ik stel een soort van technische fiche op van de persoon die tegenover mij zit. Ik probeer te achterhalen of die persoon een rijk gevuld seksueel leven heeft, of hij op zijn werk gewaardeerd wordt, of hij kinderen heeft, of hij intelligent is, of sportief. Mijn eigen seksueel leven is ver te zoeken, mijn werk is doodsaai, ik heb geen kinderen, ik weet zelfs niet of ik intelligent ben en ik heb nog nooit een poging gedaan om sportief te zijn. Ben ik dan zielig? Ik kan zelfs niet zeggen of ik nu bepaald zielig ben of niet, want ik leef nu al zo lang in totale middelmatigheid, dat ik niet eens meer weet wat extreme emoties zijn.

Daniël wringt zich tussen Max en Natalie, zodat Max verplicht is te horen wat Daniël denkt.

DANIEL: ... houdt ze mijn hand vast. Met de andere houdt ze mijn wanten vast, zodat ik de paal kan vastpakken zonder want, want anders glijdt mijn hand eraf. Er is wel plaats om te zitten, maar ik sta liever aan de paal, dan voel ik beter hoe de bus draait of remt. Misschien ga ik straks zitten om door het raam te kijken. Er was een dametje dat vroeg of ik op haar plaats wou komen zitten, maar ik wou niet naast die meneer gaan zitten die naast dat dametje zat, en daarom moest ik wachten tot er twee plaatsen vrijkwamen om zeker te zijn dat ik naast mijn moeke zat of naast niemand. En mijn moeke knoopte mijn jas los en trok mijn sjaal los en dan zei ze "t Is warm." Maar ik voelde me goed. 't Is altijd mijn moeke die beslist dat ik het warm heb, dat ik honger heb, of dat ik moe ben. Mijn moeke is bang dat ik een zwakke gezondheid krijg omdat ik geniaal ben. Ze is ook bang voor alles wat me kan overkomen als ik naar Ottawa ga, naar mijn papa.

NATALIE: Zit ik misschien middenin een depressie? Ik heb geen vrienden. Ik kan zelfs geen vriendin worden van Ariane Letendre, omdat ik jaloers zou zijn op Ariane Letendre. Ik ben bang om bij haar thuis naar binnen te gaan. Ik zou het niet mogen doen. Waarom heb ik toch ja gezegd? Ik mag hoe dan ook niet met mijn vingers aan haar spulletjes zitten, dat mag ik niet doen. Ik weet zeker dat ik dat niet mag doen...

DANIEL: En de mensen kijken met een glimlach naar mijn moeke alsof ze haar willen zeggen dat ze een goede moeder is, en ondertussen, alsof ze hen gelijk wil geven, woelt zij met haar vingers door mijn haren. Dan kijkt ze naar mij en dan nog eens naar de mensen om te zien of ze wel goed gezien hebben wat voor goede moeder ze wel is en hoe ze met haar vingers door mijn haren heeft gewoeld. Gewoonlijk kijken de mensen de andere kant op maar soms zijn er een paar die ons aanspreken. Meestal oudjes, maar dat is dan meer uit nostalgie. Vandaag ben ik helemaal alleen om de bus te nemen en niemand spreekt mij aan. Ik ben helemaal alleen in de bus.

Max probeert aan de anderen te ontsnappen. We zien hem terug in het kantoor van Jaklien.

Tafereel 29. Het Kantoor van Jaklien

MAX: ... dan heb ik geprobeerd om mezelf wat onder controle te krijgen. Ik heb gezegd, net als dat kleine jongetje: “Ik ben helemaal alleen in de bus.” En dat bleef ik maar herhalen. Om abstractie te maken van de anderen, om hen niet meer te horen, herhaalde ik: “Ik ben helemaal alleen in de bus.” Maar het hielp niet. Ik bleef de mensen horen. Meer nog, alsof het afgesproken spel was, zat er daar eentje aan Ariane te denken. Kun je nagaan wat een toeval. Ariane achtervolgt me zelfs tot in de gedachten van anderen!

JAKLIEN: *(Aan haar bureau.)* Ariane is een actrice die de wind in de zeilen heeft. Dan is het normaal dat de mensen aan haar denken. Ik veronderstel dat ze een vast publiek heeft dat haar al volgt sinds “t Geluk van Hiernaast”. We hebben er hard aan gewerkt en tja... Ze heeft de wind in de zeilen.

MAX: Laten we het daar eens over hebben, over die wind in de zeilen. Ik heb werk

nodig. De enige manier om uit het slop te geraken, is me op iets anders concentreren. Ik moet absoluut...

JAKLIEN: Max, je bent mijn vriend, dat weet je. Voor alles ben je mijn vriend. Maar ik denk niet dat we nog langer kunnen samenwerken. Ik heb al getracht het je uit te leggen. 't Is moeilijk om te aanvaarden, maar wellicht ben je niet geschikt voor de stiel. Je bent te gevoelig. Ik denk niet dat ik je nog langer kan vertegenwoordigen. Jij bent gewoon niet *vertegenwoordigbaar*. Weet je, Max, als je graag een crisis meemaakt als vedette, moet je eerst een vedette zijn.

MAX: Jaklien, dat kan je me niet aandoen. Geef me één enkele auditie, oké? Eén enkele. Een laatste kans, oké? Een auditie voor om het even wat, maar een echte.

JAKLIEN: Ik zal kijken wat ik kan doen, Max. Maar er is niet veel op dit ogenblik.

MAX: Publiciteit! Ik kom terug op al mijn dure eden en ik aanvaard het om publiciteit te doen. Akkoord? Ik ben anders aan 't worden, Jaklien. Er is een klik geweest. Ik heb het beet. Het is dat verdomde nietsdoen dat me gek maakt, dat me dingen doet horen. Het is dat nietsdoen dat me doet fantaseren. Nu weet ik het, ik wil actief bezig zijn binnen de gemeenschap. Ik moet te doen hebben, Jaklien.

JAKLIEN: Sorry, maar ik moet nu naar een vergadering.

MAX: Weet je nog toen je met het agentschap gestart bent?

JAKLIEN: Ja, dat weet ik nog goed.

MAX: Weet je nog wie, wie je zijn vertrouwen heeft gegeven van bij de start?

JAKLIEN: Ja, ja...

MAX: Goed, ik heb voor het agentschap nooit geld in het laatje gebracht, dat geef ik toe. Maar ik heb je acteurs bezorgd die geld in het laatje brachten. Acteurs die je rijk hebben gemaakt. Ik heb je Ariane Letendre bezorgd.

JAKLIEN: Ik zal zien wat ik voor je kan doen.

MAX: Bedankt.

JAKLIEN: Maar verwacht je niet aan mirakels.

MAX: Oké. Bedankt, Jaklien.

JAKLIEN: Tot ziens, Max.

MAX: Jaklien.

JAKLIEN: Wat?

MAX: Zitten er Chinezen in het agentschap?

JAKLIEN: Hein?

MAX: In het agentschap. Heb je daar Chinese acteurs?

JAKLIEN: Eh... Ja, ik heb een Chinees en ook twee zwarten. Maar die werken niet zo veel.

MAX: Kun je me het telefoonnummer van die Chinees geven?

JAKLIEN: Waarom?

MAX: Geef me zijn telefoonnummer en daarna vraag ik je niets meer en hou ik je niet langer van je werk.

JAKLIEN: Oké, oké.

Tafereel 30. De Lijnbus

PAULIEN: *(Ze denkt en Max hoort haar.)* Dat is het enige dat erg belangrijk is. Ik heb een afspraak en dat is niet niks, een afspraak. Het betekent dat iemand op mij wacht, dat iemand verwacht mij te zien. Die persoon zal tot zichzelf zeggen: “Vandaag heb ik een afspraak met Paulien,” en die dag zal voor altijd de dag zijn dat die persoon een afspraak had met Paulien. Dat zal de naam zijn van die dag, een naam die nooit in rook zal opgaan, zelfs niet als die dag op een dag uit alle geheugens wordt gewist, dan nog behoudt hij de benaming: de afspraak met Paulien. Als ik niet naar die afspraak ging, dan zou iemand op mij blijven wachten, ongeduldig worden en zich ten slotte zorgen maken om mij; ik zou niet uit zijn gedachten gaan, ik zou gedurende verscheidene minuten zijn innigste verlangens beheersen, zodat ik geneigd zou zijn om niet naar de afspraak te gaan, in de wetenschap dat ik verscheidene opeenvolgende minuten zou kunnen verwacht worden. Het besef alleen al dat iemand zou zeggen: “Maar waar blijft Paulien toch?”

Paulien zucht, Natalie kijkt naar haar.

NATALIE: *(Denkt. Max hoort haar.)* Dat vrouwtje kan nogal zuchten, zeg. Ik vind het vervelend voor haar, want het is net alsof ze de lucht van de anderen steelt. Ze is niet echt lelijk, ze ziet er eerder verkleed uit. Ik kan niet geloven dat ze op een

dag de mantel heeft gekozen die ze nu draagt. Op een dag is ze een mantel gaan kopen, heeft ze het plan opgevat om een mantel te kopen en heeft ze verscheidene mantels gepast, en dan heeft ze deze gekozen omdat ze hem mooi vond. Mooier dan alle andere mantels. 't Is bijna niet te geloven. Ze ziet er precies uit als iemand uit een vreemd land. Niet zozeer haar trekken, eerder haar manier van doen. Ze zit, alsof ze hier niet thuis hoort. Je zou niet zeggen dat het *haar* bus is. Mensen die zich thuis voelen hebben de neiging om alles in te palmen, tot de bus toe. Ze zeggen niet: "Ik heb de bus gemist". Ze zeggen: "Ik heb *mijn* bus gemist". Maar van haar zou je zeggen dat ze in de bus van de anderen zit. En dat ze de lucht van de anderen inademt.

PAULIEN: (*Denkt*) Het is zoiets als zin hebben om te sterven, alleen maar omdat de mensen dan hete tranen zouden wenen. Het vervelende als je eenmaal dood bent is natuurlijk dat het risico groot is dat je geen getuige meer kan zijn als de mensen hun hete tranen wenen en dan kun je er ook geen plezier van hebben.

NATALIE: (*Denkt*) Ariane Letendre heeft me gezegd dat ze altijd op restaurant gaat omdat ze nooit zin heeft om iets te eten als ze alleen is. Nu ze me dit heeft gezegd, voel ik me verplicht om haar bij mij thuis te inviteren voor het avondmaal. Gewoon burens onder mekaar. Ik vraag me af of ze het fijn zou vinden dat ik haar bij mij thuis inviteer voor het avondmaal. Zij heeft me tickets gegeven voor het theater. Ik weet niet wat ik ermee moet aanvangen. Ik heb geen zin om haar talent te gaan bewonderen. Persoonlijk heb ik nooit enig talent gehad. Op geen enkel gebied. Ik danste in de balletklas voor een grote spiegel, samen met een massa kleine meisjes. 't Was een adagio en ik keek in de spiegel en ik vond dat ik het goed deed, dat ik knap danste. Ik stond versteld van mijn eigen gratie. Maar opeens gaf ik er mij rekenschap van dat ik niet naar het juiste spiegelbeeld keek. Ik keek niet naar mijn spiegelbeeld. Ik keek naar het spiegelbeeld van een ander klein meisje en vermits we allemaal op mekaar leken, helemaal in het roze, met onze leuke haarknotjes en dezelfde bewegingen en zo, dacht ik dat ik het was. Ik dacht dat ik het was die zo goed danste, maar eigenlijk, toen ik naar het juiste spiegelbeeld keek, naar mijn eigen spiegelbeeld, zag ik meteen dat ik niet het minste talent had en was ik op slag gedeprimeerd.

PAULIEN: (*Denkt*) ... mand weet dat ik een afspraak heb. Niemand vraagt zich af wat mij overkomt. Ze zeggen bij zichzelf dat ik een vrouwtje ben dat de bus neemt, net als zij. Ik zeg *een vrouwtje* want ik ben er mij van bewust dat ik tot de categorie van *de vrouwtjes* behoor en niet tot de categorie van *de vrouwen*. Het is niet precies hetzelfde. Of misschien zeggen ze helemaal niets over mij, of hebben ze mij niet eens opgemerkt. Ik ben alleen maar een vorm met een mantel rond. Niet eens een silhouet, maar een vorm. Waarom heb ik die afspraak trouwens aanvaard, ik die niet eens een soort silhouet ben? Hij is antropoloog, gespecialiseerd in het bestuderen van archeologische vondsten. Ik weet niet precies meer hoe dat heet, dat wat hij doet. Het is niet skeletoloog, want dat zou ik me zeker herinneren. Hoe dan ook, hij graaft skeletten op en daarom ziet hij de mensen niet op dezelfde manier als wij. Ik vroeg hem of hij niet bang is als hij een skelet vindt, omwille van dat macabere. Ik hoop dat hij niet gedacht heeft dat ik een domme vraag stelde. Zijn antwoord was dat hij nooit bang is voor een skelet, want het eerste wat hij ziet als hij er een vindt, is een glimlach. En als ze met meerdere personen tegelijk skeletten vinden, dan is het precies een bed vol glimlach en dat is vertederend. En breed, de glimlach van een skelet. Men lacht plots veel breder eens men dood is. Het heeft me plezier gedaan dat hij me het verhaal van de skeletten heeft verteld, omdat hij veronderstelde dat het mij zou ontroeren. Hij geloofde dat ik een gevoelig iemand was, iets wat ik zelf haast niet meer geloofde. Hij heeft zich niet zoals sommige anderen afgevraagd: "In hoeverre zou deze vorm met een mantel rond ontroerd raken door de glimlach van skeletten?"

DANIEL: (*Denkt*) ... is er niet, maar ik denk dat ze dan naast mij staat, of liever, boven mij, vermits zij groot is en ik klein. Ik ben zoals in die filmpjes van Charlie Brown, waar ze de ouders nooit tonen, omdat ze willen dat we ons op de kinderen concentreren. Ik concentreer me bijgevolg op ik die de bus neemt. Mijn moeke is gerustgesteld, want de bus zit vol. Mijn moeke wil dat ik een bus neem die goed vol zit, dan kan niemand mij lastig vallen, vooral op seksueel gebied. Ze heeft me gezegd dat ik voor ik instap zeker moet zijn of de bus wel goed vol zit en dat ik naast de chauffeur moet blijven en dat ik het aan de chauffeur

feur moet zeggen als iemand mij lastig valt op seksueel gebied. Maar aangezien mijn moeke vooraf met de chauffeur niets heeft afgesproken, weet ik niet of die akkoord is om mijn leven te redden.

EMILIE: *(Die voorbij Max moet passeren om af te stappen.)* Excuseer... *(Stapt af.)*

Tafereel 31. Bij de Chinees

CHINEES: Hihi! Da's goed verlinkt, maat!

MAX: Ik heb uw hulp echt nodig. Ik moet met iemand kunnen praten die van dat soort dingen verstand heeft.

CHINEES: Waarom ikke?

MAX: Wel, omdat gij een Chinees zijt.

CHINEES: Ja maar, ho, hé, ikke weet daar niks van.

MAX: Hebt ge daar nog nooit iets over gehoord?

CHINEES: Ikke nooit. Nee.

MAX: Sorry dat ik de opmerking maak, maar ge ziet er niet uit als een echte Chinees.

CHINEES: Mijn vader is Chinees, maar mijn moeder komt uit Trois-Rivières.

MAX: Maar ge zijt toch al eens naar China geweest?

CHINEES: Nee.

MAX: Maar... Spreekt ge dan geen Chinees?

CHINEES: Nee.

MAX: Zou je nu niet doodvallen! Hebt ge dan geen contact met Chinezen?

CHINEES: Niet echt.

MAX: Maar ge hebt toch ergens een oude Chinese nonkel, of ge kent toch oude Chinese meester of zoiets?

CHINEES: Nee. Zeg, gij zijt echt een koddig geval, gij.

MAX: Maar er moet in uw genen toch iets overgebleven zijn van die spiritualiteit, allee, zoiets... van die... van die dinges enfin!

CHINEES: Dat weet ik niet. Maar stemmen of wat weet ik, die hoor ik in ieder geval niet.

MAX: Ik had gevraagd om een Chinees te ontmoeten, een echte Chinees die er oriëntaalse filosofie op nahoudt, een echte Chinees die aan acupunctuur doet of aan vechtsport. Zeg, ge drinkt tenminste toch thee? Ge kunt toch met stokjes eten?

Tafereel 32. De Lijnbus

LOUIS: (*Denkt. Max hoort hem.*) Estelle huilt als ze televisie kijkt. Ik heb mooi zeggen dat het niet echt is; ze huilt om een ziek kind, een vrouw die zuipt omdat ze last heeft van haar verslaving, of een man die nooit tegen zijn vader gezegd heeft dat hij van hem houdt. Als ik me dan zorgen maak zegt zij dat ze het fijn vindt om voor de televisie te zitten huilen. Tijdens de reclame neem ik haar in mijn armen, maar ik verdenk er haar van dat ze over mijn schouder blijft kijken, want soms neuriet ze het deuntje van het spotje mee, en ondertussen maakt ze me nat met haar tranen. Soms verwacht ze het leven van de personages met het leven van de acteurs. Als ik dan de feiten op een rijtje probeer te zetten, zegt ze dat ik haar moet laten dromen. Mijn vrouw is niet dom, ze is alleen erg kwetsbaar. Ze kijkt zoveel televisie dat ze niet meer zeker weet of ze bestaat. Op een dag vroeg ze: “Schat, besta ik wel?” Ik antwoord haar: “Natuurlijk besta je, waarom vraag je nu zoiets?” Ze legt me uit dat ze niet zeker is dat ze bestaat, omdat ze zichzelf niet in de televisie ziet. Ze zegt dat zichzelf in de televisie zien zeker zou helpen om te weten of ze bestaat. Ze zegt *in* de televisie alsof het een aquarium is; en dat klopt. Als je de klank uitschakelt zou je zeggen dat je naar vissen zit te staren. Mijn vrouw is niet dom. Ik spreek over mijn vrouw met al de genegenheid die ze verdient. En die verdient ze absoluut aangezien ze aldoor minder en minder bestaat. Op een dag heb ik me een camera aangeschaft zodat ze zichzelf op televisie kon bekijken en zien dat ze bestaat. Ik heb haar gefilmd en we zaten te kijken, maar ze herkende zichzelf niet eens. Ze zei: “Zap eens door, dat is geen goede zender”. Ik zei haar: “Maar jawel, dat is een goede zender”. Ze zei: “Maar nee, dat ben ik niet”. Ik zei haar: “Maar jawel, dat ben jij wel”.

Tafereel 33. Zoals in de cinema

MAX: (*Neemt de plaats van Estelle in.*) Maar nee, dat ben ik niet.”

LOUIS: Maar zoetje, kijk eens goed. Daar, je zit op één van onze keukenstoelen. En kijk eens daar, dat is onze tafel en boven je hoofd, dat horloge...

MAX: Ik herken de stoel, de tafel en het horloge, maar dat ben ik niet in dat beeld.

LOUIS: Maar wie is het dan wel, allee?

MAX: Ik weet het niet, maar ik ben het niet.

LOUIS: Kijk heel goed, kijk hoe je bestaat, mijn lieve schat. Kijk eens naar je mond als je lacht, hoe je hoofd opzij buigt en hoe je je lippen likt omdat ze droog zijn. En daar, luister eens! Hoor je mijn stem? (*Hij luistert.*) Ik sta achter de camera en ik zeg: mijn lieve schat, laat mij je lippen likken nu ze droog zijn. Kijk, je lacht in de televisie! Ik heb je doen lachen. Je kromt zelfs lichtjes je schouders om niet te luid te moeten lachen.

MAX: Ik heb je stem herkend... Maar die vrouw daar in de televisie, wie is dat?

LOUIS: Maar dat ben jij, Estelle!

Tafereel 34. De Lijnbus

MAX: Nee, nee, nee! Dat ben ik niet. Dat ben ik niet! Zwijg! Ik wil je niet meer horen!
Zwijg! Zwijg allemaal!

Tafereel 35. De Commune

MOEDER: ... Misschien komt dat omdat ik je zo lang gezoogd heb.

MAX: Ah ja? Hoe lang dan?

MOEDER: Vier en een half jaar .

MAX: Heb jij me vier en een half jaar lang gezoogd?

MOEDER: Wel met een beetje hulp, hé.

MAX: Hulp? Hoezo?

MOEDER: Wel, Aube had te veel melk en dan heeft zij je soms gevoed.

MAX: Wie, zeg je?

MOEDER: Aube. Weet je niet meer? Ja, jij was nog erg jong toen zij de commune verliet.

MAX: Mama, ik weet niet meer wat doen, ik...

MOEDER: Je zou wat meer bij ons moeten komen, op de buiten. Je bent veel te fijngevoelig om in de grote stad te wonen. Je ziet er bleek uit.

MAX: Ja. Luister...

MOEDER: Hier is altijd plaats voor jou, mijn hummeltje. Dat weet je toch. En geld heb je hier niet nodig. Wij zijn zelfbedruipend. Onze windturbine is pas afgewerkt.

MAX: Nee, mama. Nee...

MOEDER: Het zal je goed doen: frisse lucht, groenten uit de tuin, kaas van onze eigen schapen...

MAX: 'k Weet niet, zu...

MOEDER: Weet je, heel wat jonge mensen hebben zich bij ons aangesloten.

MAX: Dat is fijn.

MOEDER: Ricardo!

RICARDO: Si?

MOEDER: Ricardo, mag ik je mijn zoon Max voorstellen.

MAX: Dag.

RICARDO: Welkom, Max.

MOEDER: Ricardo, zou je er iets op tegen hebben om je kamer met Max te delen?

RICARDO: No no, geen probleem.

MAX: Maar dat vraag ik toch niet! Ik bedoel, daar ben ik niet voor gekomen.

ERWIN: Als je liever onze kamer hebt, ben je welkom. Zou jou dat storen, schat?

PATRICIA: Absoluut niet.

MAX: Nee, 't is in orde...

RICARDO: Messchein heeft hij meir behoefte aan afzondering.

JOSELINE: We kunnen het tuinhuis isoleren en al het gerief in het kippenhok stoppen.

KRISTIEN: Goed idee!

MAX: Bedankt, maar nee, bedankt. Ik zweer je dat... Ik ben alleen maar naar mijn moeder gekomen om haar te spreken over een probleempje...

MOEDER: Je weet, schat, dat je bij ons opgegroeid bent, wars van het systeem. Dan is het normaal dat het systeem in jouw ogen agressief overkomt. Maar jij kan nog steeds een vrije keuze blijven maken.

MAX: Ik denk dat ik maar eens opstap.

ERWIN: Wil je het maal niet met ons delen voor je vertrekt?

MAX: Euh...

KRISTIEN: Ik was net van plan een koppel konijntjes te slachten. Wil iemand de konijntjes

danken voor ik ze slacht?

ALLEN: Ja! Ik! Ik wil de konijntjes danken!

Tafereel 36. De Lijnbus gsm

ARIANE: (*Luid lachend in haar gsm.*) Te gevoelig om acteur te zijn! Dat is de stomste mop die ik in mijn leven al gehoord heb! Ja, die Jaklien kan redelijk lomp zijn als ze wil... Zal ik je eens vertellen wat ik denk over je paranormale fenomeen? 't Is eenvoudiger dan je denkt. Kijk. Normaal gesproken staat de mens in zijn bestaan al na een paar maanden open voor de buitenwereld en begint hij duidelijk zijn plaats tegenover de anderen in te nemen: ouders, familie, vrienden, burens, vreemden... Hij is zelfs in staat om iets te doen voor de anderen en hij schept genoeg in het plezier dat anderen beleven, terwijl hij zich bij zijn geboorte slechts bewust was van zichzelf en zijn eigen verlangens, vermits de eerste maanden de meest individualistische periode van zijn leven uitmaken. En jij bent veel langer dan anderen in deze periode blijven steken, meer is het niet. In plaats van er zoals iedereen langzaam uit te geraken, heb jij dat vorige week pas gedaan, zomaar pardoes. Het was voor jou ongetwijfeld een schok je op zo'n bruuske manier bewust te worden van het universum, ik bedoel daarmee, zomaar in één klap.

MAX: (*Ook met gsm.*) Ariane, ik weet dat je me niet gelooft, ik vraag je alleen maar om te luisteren. Niet om me te geloven. Alleen maar luisteren.

ARIANE: Oh goed.

MAX: In de bus heb ik je buurvrouw ontmoet.

ARIANE: Mijn buurvrouw...

MAX: Ik denk dat ze Natalie heet.

ARIANE: Natalie? Ken je haar?

MAX: Nee, maar ik heb haar horen denken.

ARIANE: Och ja, helemaal vergeten...

MAX: Hou op. Ze denkt erg veel aan jou.

ARIANE: Hou jij op. Je gaat me niet meesleuren in je telepathische spelletjes, ik moet het niet weten.

MAX: Maar nee, Ariane.

ARIANE: Wat?

MAX: 't Is een rare snuiter, die buurvrouw van je.

ARIANE: Klopt. En jij bent geen rare snuiter.

MAX: Ze dacht aan eigenaardige dingen...

ARIANE: Dat zijn mijn zaken niet, tenzij ze het er met mij wil over hebben. Was het niet meer dan dat, je dagorde?

MAX: Ariane...

ARIANE: Mooi, dan ga ik maar.

Tafereel 37. De Lijnbus of: mijn beste Vriend

STEFAAN: Dag.

MAX: Hm?

STEFAAN: Dag.

MAX: Dag...

STEFAAN: Moet jij er straks af?

MAX: Eh... Denk het...

STEFAAN: Prachtig. Ik vroeg me af of je intussen niet mijn vriend wil worden.

MAX: Pardon?

STEFAAN: Ik wou namelijk graag vriendschap sluiten op korte termijn. Ik bedoel, de duur van een busreis.

MAX: Watte?

STEFAAN: Het zou fantastisch zijn. We zouden de beste vrienden worden die alles aankunnen. Je weet wel, het soort vrienden dat je op één hand kunt tellen. Maar alleen nu en uitsluitend voor nu. Zou dat niet prachtig zijn? We kunnen discutereren, mekaar in vertrouwen nemen, mekaar eens flink inpeperen, misschien zullen we mekaar wel de huid vol schelden, maar we zouden ook dolblij zijn van mekaar op datzelfde moment terug te zien, zodat we mekaar direct kunnen vergeven. De ene zou de andere verdedigen tegenover om het even wie; ik zou het niet verdragen dat iemand u kwaad deed, want ik ben uw vriend. Achteraf zeggen we gewoon dag en zien we mekaar nooit meer terug, maar we zijn wel

de beste vrienden ter wereld geweest.

MAX: Waarom zoekt u niemand anders?

STEFAAN: Nee! Vooruit, spreek me over jezelf en ik luister naar je. Ik weet wat empathie inhoudt; je zal het appreciëren zolang onze vriendschap duurt. Je mag je gerust laten gaan.

MAX: Maar ik heb u niks te zeggen, vent!

STEFAAN: Dan ga ik jou in vertrouwen nemen. Ik ga je mijn diepzinnigste geheimen toevertrouwen; aan jou en aan niemand anders, vermits jij de enige vriend bent die mijn vertrouwen waard is.

MAX: Maar ik moet niks hebben van uw geheimen! Excuseer zeg, maar u hangt me de keel uit. Ga ergens anders vriendjes maken en loop naar de hel! Waarom moet juist ik al die freaks aantrekken?

STEFAAN: Waarom wil je met mij geen contact? Jij weigert dus te investeren in menselijke relaties?

MAX: Maar nee!

STEFAAN: Wel dan? Denk je misschien dat ik je aandacht niet waard ben? Of geef je de voorkeur aan oppervlakkige beleefdheden in plaats van echt contact van mens tot mens?

MAX: Eerlijk gezegd veeg ik daar vierkant mijn botten aan. En laat me nu met rust. Ik heb een zeer pijnlijke dagorde achter m'n kiezen zitten en ik doe mijn uiterste best om me voor de anderen niet meer te interesseren.

STEFAAN: Was uw dagorde dan zo zwaar?

MAX: Ja.

STEFAAN: Dat spijt me. Wat was het?

MAX: . . .

STEFAAN: Je bent niet verplicht om erover te praten, hoor. Vrienden mogen er ook het zwijgen toe doen en mekaar in stilte begrijpen.

DANIEL: (*Denkt*) ... laat me wel alleen de bus nemen, maar niet de metro, want de metro, dat is onder de grond en dat is gevaarlijk. Maar ik heb liever de metro, want het is altijd een verrassing als je terug de hemel ziet, net alsof je uit de cinema komt en het leven niet meer herkent. In de metro komen ook muzikanten die

echt opvallen. Er stond eens een meneer op stelten die dwarsfluit speelde en vermits hij een broek droeg tot op de grond, had hij van die onmogelijk lange benen. Hij leek wel een ooievaar of een bidsprinkhaan, maar ik weet niet goed meer wat een bidsprinkhaan is, alleen dat het vrouwtje haar mannetje opvreet. Ik kan natuurlijk ook op de laatste bank gaan zitten om naar het landschap te kijken dat voorbij glijdt. Maar de laatste keer vond ik het zo triestig bij dat grote raam achteraan; het geeft de indruk dat je ergens iets voor altijd achter je laat. Je hebt het gevoel dat alles je ontsnapt, dat alles je van tussen de vingers glipt. Als je daarentegen voor je kijkt, zoals de chauffeur doet, dan heb je de indruk dat je aankomt en dat is beter voor je moreel.

MAX: Die kleine is gewoon briljant.

STEFAN: Wie?

MAX: Die kleine met zijn petje op. Daar.

STEFAN: Ja, en wat is daarmee?

MAX: Hij is erg intelligent.

STEFAN: Vind je het niet pretentief klinken als jij bepaalt wie intelligent is en wie niet?

MAX: Misschien.

STEFAN: Als echte vriend zou ik willen dat je jezelf in vraag stelt,

MAX: Erg vriendelijk.

STEFAN: Hoe kun jij trouwens weten dat dat jongetje intelligent is?

MAX: Ik hoor de mensen denken.

STEFAN: Jij hoort dus stemmen?

MAX: Nee, ik hoor geen stemmen, ik hoor wat er in het hoofd van de mensen gebeurt.

STEFAN: Van wie?

MAX: Gewoon, van de mensen. Van de mensen die voorbijlopen als ik op straat ben of de mensen die in de bus zitten.

STEFAN: En richten die stemmen zich dan tot jou?

MAX: Maar nee! Het zijn niet de stemmen, maar de *gedachten* van die mensen. Ze richten het woord niet tot mij: ze denken.

STEFAN: Ha ja....

MAX: En ik... wel, ik hoor hun gedachten.

STEFAAN: En maakt dat dan geluid als ze denken?

MAX: Ja. 't Is niet te doen. Ik heb er met een Chinees over gesproken, maar 't resultaat was nul. Niemand gelooft mij. Geloof u mij?

STEFAAN: Natuurlijk. Ik ben toch je vriend.

MAX: Bedankt.

STEFAAN: Denk je dat het iets met telepathie te maken heeft?

MAX: Nee. Ik denk dat ik aan een teveel aan empathie lijd.

STEFAAN: Ik moet er af.

MAX: Bedankt. U was een buitengewone vriend.

STEFAAN: Jij hebt voor mij heel wat betekend.

MAX: Nog een prettige dag.

STEFAAN: Nog een prettige dag. *(Hij stapt af.)*

Tafereel 38. De Lijnbus

PAULIEN: *(Denkt)* ... ook al niet. Tenzij ik net een beetje te laat kom, zodat hij net een beetje gelukkiger is als hij me ziet, dat hij tijd heeft gekregen om een beetje bezorgd te zijn om mij en dat er een klein beetje opgewaaide sneeuw op zijn schouders ligt en dat hij me in de verte een beetje zou zien aankomen, omdat ik aanvankelijk van een beetje verder kom, een beetje wazig, een beetje onzeker, en beetje bij beetje zou hij de vorm van mijn mantel herkennen uit duizenden andere vormen van mantels, en ik zou een beetje vlugger stappen om hem te tonen hoeveel goede wil ik aan de dag leg om op tijd te komen, en ik zou hem met de hand een seintje geven, zodat de voorbijgangers weten dat ik op het punt sta om iemand te ontmoeten, en als ik op hetzelfde trottoir loop als zij, dan is dat alleen maar om iemand te ontmoeten die op mij wacht en als ik dan voor hem sta, blijven we mekaar met open mond aankijken, dieper dan tot in de putjes van onze ogen, alsof we samen aan iets vreselijks ontsnapt zijn, alsof we ieder voor zich ons leven hebben gewaagd, en dat het leven dat we zo gewaagd hebben ons nu eindelijk samenbrengt, en we zouden het noodzakelijk vinden om mekaar te bevoelen om het te geloven en om te controleren of alle onderdelen nog even intact en levend zijn als de keer voordien. Maar hoe komt

het dat ik met hem geen keer voordien heb? Waarom heb ik nooit voorafgaande keren met iemand? Ik wil met iemand voorgeschiedenis hebben, maar feit is dat niemand ter wereld zou mogen zien in hoeverre mijn mantel mij op een andere manier verplaatst, omdat nog nooit iemand naar mij heeft gekeken zoals men iemand ziet bewegen van wie men houdt. En zelfs al ga ik naar een afspraak met een antropoloog, dan zal dat nooit wat veranderen aan mijn anonieme voorgeschiedenis, het is te laat, en elke keer dat ik aan dat alles denk, beslis ik om niet naar mijn eerste afspraakje te gaan, en dat is de reden waarom ik al mijn eerste afspraakjes mis, en de antropoloog zal ook op het lijstje terechtkomen van personen wiens pad ik niet meer durf te kruisen, want dat is nu al de derde keer dat ik niet naar mijn eerste afspraakje met de antropoloog ga en binnenkort durf ik zelfs het huis niet meer uit. En ook al ging ik, dan zou ik nooit iets over mezelf kunnen zeggen, want nog nooit heeft iemand mij mijn eigenschappen opgesomd. Ik dacht dat iemand eigenschappen toegewezen kreeg van mensen die van hem houden. Wacht. Ik ga hem vragen of hij mij minstens één eigenschap kan opsporen alvorens me voor een afspraakje uit te nodigen.

Tafereel 39. Het eerste Afspraakje

Max is nu de antropoloog.

MAX: Paulien? Ik begon me al af te vragen of je ons eerste afspraakje niet vergeten was. Ben je verloren gelopen?

PAULIEN: Ja.

MAX: Gaat het? Je reageert zo eigenaardig...

PAULIEN: Ik wil weten of u in staat bent om bij mij een eigenschap te vinden. Iets dat ervoor zorgt dat ik in uw ogen anders ben dan alle anderen.

MAX: Wat? Wat is er met je gebeurd? Je lijkt wel over je toeren.

PAULIEN: Wat hebt u gedaan met de minuten toen ik er nog niet was? Hebt u mij gedurende verscheidene opeenvolgende minuten meer dan om het even wat ter wereld verwacht? Hebt u me van ver zien aankomen omdat u de manier hebt herkend waarop mijn mantel zich verplaatst? Hebt u zin gehad om de voorbijgangers toe

te schreeuwen dat zij niet degenen waren die u verwachtte? Dat ze krioelden op het trottoir waar u een afspraakje met me had? Hebt u zin gehad om ergens op te kruipen, om over de horizon uit te kijken waar ik bleef? En nu ik hier voor u zit, bent u zo diep ontroerd dat u er het zwijgen wil toe doen? Zou u zin hebben om mijn ellebogen te plooiën en naar mijn tanden te kijken om er zeker van te zijn dat alles is zoals voorheen?

MAX: Wat voorheen, Paulien?

PAULIEN: Ik weet best dat wij geen voorgeschiedenis hebben en dat is precies wat me bij die eerste afspraakjes tot wanhoop drijft. De gedachte dat de tijd nog altijd niets heeft gedaan om u tot de dood aan mij te binden.

MAX: Je moet de tijd zijn werk laten doen...

PAULIEN: Maar daarna is het te laat! Ik, ik wil onmiddellijk voorgeschiedenis! Ik wil nu, direct goede herinneringen hebben. Ik wil al uw herinneringen bezetten. Ik wil u niet ontmoeten, ik wil u gekend hebben sinds altijd, ik wil de eerste keer zijn, de eerste keer sinds lang en dat we tegen mekaar zeggen: “t Is te gek dat het na al die jaren nog steeds is zoals die eerste keer”.

MAX: Zij die zoiets zeggen liegen altijd een beetje.

PAULIEN: Dat is mij om het even. Ik ben bereid om heimwee te koesteren als ik er maar naar geleefd heb.

MAX: Ik heb niet de macht om het verleden te veranderen.

Tafereel 40. De Lijnbus - Paulien.

PAULIEN: Wel, als 't zo zit, dan ga ik niet naar ons eerste afspraakje.

Paulien stapt af en huilt. Wellicht denkt iedereen op hetzelfde ogenblik: “Arm dametje”.

Tafereel 41. Het Scenario.

PATRICK: Arm dametje. Waarom huilt ze? Waarom heb ik me niet direct met haar bezig gehouden en haar getroost? Alsof men het recht niet heeft om in het openbaar te huilen. Ha, cool ideetje... Ze kan een dame zijn die op het trottoir een huilcrisis meemaakt. Ze ligt, één brok crisis, op het trottoir en iedereen loopt voorbij zon-

der te stoppen. Er zijn ook mensen die over haar heen stappen, want ze is languit over de hele breedte van het trottoir gevallen en daardoor neemt ze plaats in. Ze blokkeert de doorgang. Er is zelfs een oudje dat op haar trapt, omdat er geen plaats meer is om gewoon door te lopen. De dame huilt luidkeels zodat er rond haar een grote plas tranen ontstaat. Dat duurt zo verscheidene uren en ze huilt zo hard dat de politie zelfs enkele klachten ontvangt en een agent bij haar komt om te onderhandelen. Hij legt haar uit dat ze het recht niet heeft om op straat zo te liggen huilen.

AGENT : Madammeke, gij verstoort de openbare orde, en als dat hier nog lang gaat duren, zwier ik u den boek op voor nachtlawaai.

DAME: Waar krijg ik dan wel het recht om te huilen?

AGENT : Ge hebt zeker het recht om te huilen, maar dan discreet, madam, zonder al dieën tamtam.

PATRICK: Ze antwoordt hem dat ze zin heeft om al haar pijn, al haar frustratie heel hard uit te schreeuwen, omdat de man van wie ze houdt haar heeft laten stikken...

DAME: ... en dat ge dan degene gaat aanhouden die de oorzaak is van mijn luidkeelse wanhoop. Smijt hem de bak in, tot hij naar mij terugkeert en de bevolking in alle rust over het trottoir kan lopen zonder ergens overheen te moeten stappen.

AGENT : Maar ik kan een vent toch niet arresteren omdat hij zijn madam de zak heeft gegeven? Dat is geen motief tot arrestatie, niewaar madammeke.

DAME: Nee? Zijt ge daar wel zeker van?

AGENT : De wet is formeel.

PATRICK: Zover staan we dus. Zij, die opnieuw begint te huilen en de agent, die gehurkt naast haar zit. Hij begint zo dicht bij haar te praten dat hij heel zachtjes in haar binnenoer spreekt. Hij zit zo ver in haar oor dat hij bijna in haar hoofd zit. Hij wil haar bij haar voornaam noemen, want dat heeft hij geleerd tijdens zijn cursus EHBO. Hij herinnert zich dat je tegen overlevenden moet praten door hun naam te zeggen, want na een verkeersongeval is de voornaam het enige wat overblijft van het slachtoffer. Bijgevolg vraagt de agent binnen in haar oor naar haar voornaam. Zouden ze dan achteraf verliefd worden op mekaar? Hm... ik denk het niet... Shit zeg, ik heb nooit eens een cool idee om een verhaal te

schrijven.

Tafereel 42. De Lijnbus.

Max draait zich naar Daniël.

DANIEL: (*Denkt*) ... mijn halte niet missen. Ik ben eens vergeten uit te stappen en dan ben ik doorgereden tot aan de terminus. En daar ben ik in de bus blijven zitten tot hij in tegengestelde richting vertrok. Hij is dan vertrokken en ik ben weer vergeten uit te stappen en ik ben doorgereden tot aan de andere terminus en zo verder van de ene terminus naar de andere tot het compleet megadonker was en mijn moeke zot werd van ongerustheid en als ze me dan vroeg waarom ik al die tijd op de bus bleef zitten en of ik in slaap gevallen was of zo, dan heb ik tegen mijn moeke gezegd van nee en dat ik doodgewoon te druk bezig was.

Tafereel 43. Het Gezin.

MAX: (*Die nu de plaats van de moeder inneemt.*) Te druk bezig waarmee?

DANIEL: Met dingen...

MAX: Wat voor dingen?

DANIEL: Dat zou jij toch niet begrijpen.

MAX: Hoe “Dat zou jij toch niet begrijpen?” Maar zeg dan toch direct dat je moeke een dom kieke is! Zelfs als je je boven alles verheven voelt omdat je een hoog intellectueel quotiënt hebt, zou je moeten weten dat ik dat knap kopke heb gemaakt, je zat in mijn buik toen alle stukjes hun plaats vonden om jou van hersenen te voorzien. Je kan me dus best vertellen waarmee je bezig was en waarom je het nodig vond om het volledige traject van de bus vijf keer af te leggen.

DANIEL: Ik vroeg me af hoe het zou zijn om opa te zijn voor zijn tijd. Er bestaat een ziekte die van het gezicht van jongetjes van mijn leeftijd dat van een opa maakt. Ze zijn even oud als ik en ze hebben het gezicht van een opa, kun je je dat voorstellen?

MAX: Ik heb het nog zo gezegd, Daniël, om niet naar die documentaire te kijken. Ik heb het nog zo gezegd.

DANIEL: ... Oren van een opa, knieën van een opa, de hals, de tanden die ontbreken, ze hebben alles van een opa, op de blik na, want die van een echte opa heeft al één en ander gezien, maar zij hebben nog niets gezien of toch bijna niets, vermits ze van mijn leeftijd zijn.

MAX: M'n schatje toch, je moet ermee stoppen je het leed van anderen aan te trekken.

DANIEL: En toen heb ik me afgevraagd of die kleine opa van acht jaar oud, zonder haar en zonder tanden, verliefd zou kunnen worden op een echte oma van tachtig jaar.

MAX: Je halte, je gaat weer vergeten af te stappen!

DANIEL: In die documentaire hadden ze het over een ontmoeting van die oude kindjes, een soort feest, zodat ze zouden zien dat ze niet alleen zijn op de wereld, wat een fundamenteel recht is. 't Gaf een surrealistisch beeld. Benen van oude vrouwtjes in kleine, roze shortjes, pruiken zoals bij een verkleedpartij van halloween, en van die grote uilenbrillen om mee te lachen. Maar dan zo van die bibberige kinderlachjes. En overal lange neuzen en grote oren. En dan die ouders, als reuzen met een gladde huid, die naar hun monstertje keken dat voor 't eerst kennis kon maken met andere monstertjes die van overal ter wereld waren komen opdagen. Voor het eerst is hun kind niet lelijker dan een ander en ze genieten dan ook van elke seconde van iets dat lijkt op carnaval op een andere planeet.

VADER: (*Van Daniël.*) Dat kind is niet normaal.

MAX: Dat kind is wel uw zoon, hé zeg!

VADER: Dat weet ik. 't Is daarom dat ik hem wou inschrijven om sport te doen. Me dunkt dat dat als vader uw plicht is: uw zoon inschrijven om sport te doen.

MAX: Daar houdt hij niet van, van sport.

VADER: Ik heb hem ingeschreven bij de voetbal. Ik heb in mijn eigen gezegd: de tijd die hij verdoet met sport, gaat hij ophouden met napeinzen over al die rare dingen. Maar nee. Dat jong is niet in staat om te doen gelijk anderen. Bij zijn eerste match, in plaats van achter de bal te lopen en goals te tellen, gelijk elk normaal kind, staat hij vastgeplakt in het midden van het terrein commentaar te geven op de match. Hij hield zijn hand precies of hij een micro vasthield en meneertje speelde voor verslaggever. De coach begon er serieus tureluurs van te worden en mij bekeken ze zo van, allee, doe dan toch iets. Door zijn schuld verloor de gele

ploeg en de ouders van de gelen begonnen agressief te worden. En ik stond daar.
Wat moest ik doen?

MAX: Hij houdt niet van competitie sport. Is dat zo erg?

OPA: Misschien dat hij eens een sport alleen moet proberen, gelijk boogschieten.

VADER: Ha ja? Denkt ge dat?

MAX: Boogschieten?

OMA: Of klassiek ballet. *(De opa lacht.)* Hoe? Wat scheelt er nu weer? Dat zijn echte mannen, zu, dansers van klassiek ballet. Maar ja, gij, vaneigens, als ik met een voorstel voor de pinnen kom... *(Ze begint te wenen.)*

VADER: Allee toe moe, begin nu niet te bleiten, zeg...

MAX: Iemand koffie?

VADER: Waarom moet gij nu elke keer met koffie afkomen als ge u ambetant voelt?

MAX: Ik vraag gewoon of iemand koffie wil omdat we uw ouders ontvangen en omdat ik mijn wereld ken. Is 't zo goed?

OPA: *(Spreekt voor zich uit.)* Op zijn ouderdom was ik zot van sport.

OMA: *(Tot Max.)* 't Is misschien omdat hij te veel tv kijkt, dat hij van geen sport moet hebben?

OPA: Ik was een bonenstaak, maar d'er stak nogal wat force achter, zu! Bij ons thuis waren we met ons veertienen en wij...

OMA: Ah nee hé zeg! Ge gaat toch weer niet beginnen met al uw historiekjes!

DANIEL: Moeke...

MAX: Moest jij er hier niet af?

OPA: Daniël, luister. Ge kunt van een oude sportkrak nog iets leren.

VADER: Daniël, ik ga u inschrijven bij de turnclub.

DANIEL: Nee, ik wil niet.

OMA: Geeft eens een dikke toot aan uw bomma.

DANIEL: Ik ga mijn halte missen.

MAX: Ge moet hem niet inschrijven bij iets, gij moet eens met hem spelen. Meer niet.

OPA: Doe zijn botten uit! Hij gaat aan sport doen, zeg ik u! Wij waren thuis met ons veertienen...

OMA: Uw plaat begint afgezaagd te geraken, weet ge't!

OPA: ... en we hadden maar twee paar winterbotten en we moesten drie mijl lopen om in 't school te geraken en we deden ze dus op toer aan, maar als 't dan niet aan onzen toer was, weet ge wat we dan deden om ons voeten te verwarmen?

DANIEL: Over de afsluitingen lopen.

OPA: Slim manneke, hè? 't Is nog waar ook!

OMA: Gij vertelt altijd dezelfde afgezaagde brol.

VADER: Laat hem toch spreken, moe.

DANIEL: Ik ga weer mijn halte missen!

OMA: Geef mij eerst een dikke toot voor ge vertrekt.

MAX: Moet ge hem nu zitten dwingen, allee...

VADER: Dat hij ons moe een dikke bees geeft.

MAX: Gij zult ook nooit voor mij partij trekken, hè.

DANIEL: Hou op! Ik ga mijn halte missen!

VADER: Ik denk dat ik terug ga naar Ottawa.

MAX: Wel ja, ga dan terug naar die andere truttemie in Ottawa! Wie houdt er u tegen?

OMA: *(Tot Daniël)* In Ottawa is er het Rideaukanaal. Daar kunt ge op schaatsen.

DANIËL: Shit, mijn halte! *(Weg)*

MAX: Shit, mijn halte! *(Weg)*

Tafereel 44. De Dans of: 't is Estelle niet

LOUIS: Estelle! Estelle! Estelle! *(Neemt Max in zijn armen.)* Estelle...

MAX: Maar ik ben Estelle niet. Dat ben ik niet...

LOUIS: Estelle, waarom herken je jezelf nooit?

MAX: Maar je ziet toch dat ik Estelle niet ben?

LOUIS: Alsjeblieft, Estelle...

MAX: Maar ik ben dat niet!

LOUIS: ... Doe mij een plezier. *(Hij begint te dansen. Max capituleert.)*

MAX: 't Is goed, schatje, 't is goed...

Op straat vormen zich paartjes die beginnen te dansen.

LOUIS: Ik ga met jou ergens heen waar het veel mooier is dan in een televisie.

PERS. 1: Maar dat is Estelle niet.

PERS. 2: Nee, dat is zij niet.

PERS. 3: Natuurlijk is zij dat niet.

MAX: Ssst! Ik wil hem een plezier doen...

LOUIS: We gaan ons heel zachtjes verplaatsen om nergens heen te gaan. We draaien rondjes; zo worden we planeet tussen andere planeten. Iedereen draait rondjes zonder ergens naartoe te moeten. Dat geeft een rustgevend gevoel.

PERS. 1: Estelle is al lang verdwenen.

PERS. 2: Estelle heeft nooit bestaan.

PERS. 3: Estelle is een personage van de televisie.

PERS. 4: Ze bestaat niet echt.

LOUIS: Je zal nooit meer aan je bestaan twijfelen, want mijn armen zullen je zo stevig vasthouden tot ik de vorm van je lichaam aangenomen heb; dan kun je er niet langer aan twijfelen dat je wel degelijk hier bent. Besef je nu dat je wel degelijk hier bent?

MAX: Ja, schatje.

PERS. 1: Hij wil hem een plezier doen.

LOUIS: We zullen een trage baan beschrijven, jij rond mij en ik rond jou, in één vloeiende beweging die door niets onderbroken wordt. Zoals objecten in de ruimte wiens baan nooit eindigt, zo zullen we tot in het oneindige naar mekaar blijven reiken en de enige reden van onze beweging is de drang om bij mekaar te komen zonder echter op drift te slaan.

MAX: Zonder echter op drift te slaan...

PERS. 1: Maar dat is Estelle niet.

PERS. 2: Maar nee, dat is Estelle niet.

PERS. 3: Ja, 't is goed, we hebben al lang beet dat het Estelle niet was.

MAX: Ssst!

Tafereel 45: Kakofonie

Max loopt. Hij hoort flarden van gedachten van de mensen die hij voorbijloopt.

IEDEREEN: 1. gij zijt ne goeie, heb ik hem gezegd, ge moet maar durven, zeg
2. zes of zeven jaar, mijn god, dat vliegt
3. such a lovely place such a lovely place such a lovely face
4. erwtjes of boontjes en erwtjes zijn geen boontjes
5. otolaryngologie otologie otolomisme
6. te laat gotver en geen parking verdoemme
7. 575 €? Hewel, onder die prijs gaat ge niets vinden
8. hij had haar maar moeten bellen
9. 812, 814, iets meer, 820

Tafereel 46: De Straat

Max komt bij het huis van Ariane. Hij roept aan het raam.

MAX: Ariane! Ariane!

NATALIE: (*Opent het raam.*) Ariane is er niet.

MAX: Waar is ze?

NATALIE: Wie bent u?

MAX: En u, wie bent u?

NATALIE: Ik ben haar buurvrouw. Ik hou me met haar zaken bezig.

MAX: Haar zaken?

NATALIE: Haar post, haar planten, haar kat.

MAX: Wanneer komt ze terug?

NATALIE: Over twee weken. Ze is gaan optreden in Ottawa.

MAX: Ha zo. Wat gaat ze daar spelen?

NATALIE: Phedra.

MAX: Maar 't is toch Viviane Lacroix die Phedra speelt?

NATALIE: Zij vervangt Viviane Lacroix.

MAX: Echt? Dan moet ze dolgelukkig voor zijn! Was Ariane dolgelukkig?

NATALIE: Weet niet...

MAX: Wanneer is ze vertrokken?

NATALIE: U heb haar net gemist. Ze is naar de bus.

MAX: Hoe lang geleden?

NATALIE: 'k Weet niet... Kwartiertje?

MAX: Bedankt. *(Hij gaat weg, maar hij hoort wat Natalie denkt.)*

NATALIE: Moet ik een boodschap... Meneer! *(Denkt)* Waarom is iedereen zo dol op Ariane Letendre? Heb ik dat ooit al mogen meemaken, mannen die onder mijn raam mijn naam staan te schreeuwen? Heb ik dat ooit al mogen meemaken, mannen die zich te pletter rennen om de bus in te halen die ik genomen heb? Heb ik dat ooit al mogen meemaken, talent; zodat iedereen mij bewondert?

Tafereel 47: de Soap

NATALIE: En jij, Brian, kun jij me recht in de ogen kijken en zeggen dat je niet meer van me houdt? Kun jij me zeggen dat die nacht voor jou niets te betekenen heeft?

BRIAN: Komaan, Brenda, toch weer geen ruzie?

NATALIE: Ah! Je hebt weer gedronken. Met wie was je nu weer?

BRIAN: Met een collega, zei ik toch al.

NATALIE: Met een collega. Natuurlijk. Denk je nu echt dat ik een domme koe ben, Brian?

BRIAN: Hou op met me aldoor te verdenken, Brenda. Er is toch niks verkeerd aan om met een collega een glas te drinken?

NATALIE: Ik geloof je niet! Er zijn sporen van lipstick op je hemd!

BRIAN: Maar dat is belachelijk! Brenda! Hoe kan ik je van gedachte doen veranderen?

NATALIE: Wat?

BRIAN: Hoe kan ik je van gedachte doen veranderen?

NATALIE: Wat?

BRIAN: Hoe kan ik je van gedachte doen veranderen?

NATALIE: Waar heb je 't over? Ik snap niets van wat je zegt. Beken liever dat je me weer bedrogen hebt.

BRIAN: Nee! Ik zweer het je!

NATALIE: Zeg "peanut" zonder hardop te lachen.

BRIAN: Peanut, peanut, peanut.

NATALIE: Goed, ik geloof je.

Max lacht.

BRIAN: Wat zit jij daar te lachen, Max? Ben je nog niet naar Ottawa vertrokken? Ga je naar ons zitten blijven gapen in plaats van Ariane op te opzoeken.

MAX: Hu?

BRIAN: Ja, 't is tegen jou dat ik het heb. Denk je niet dat het beter zou zijn Ariane op te zoeken in Ottawa?

MAX: Ariane... Mijn tv spreekt tot mij! Ariane!

Tafereel 48: Ottawa Loge

De loge van Ariane in Ottawa.

MAX: Ariane!

ARIANE: Max! Wat doe jij hier?

MAX: Ik ben naar Ottawa gekomen, want toen je 't de laatste keer vroeg, wou ik niet.

ARIANE: Ja, maar dit keer heb ik je niets gevraagd. Wat kom je doen?

MAX: Ik kom je mijn excuses aanbieden omdat ik de laatste keer niet naar Ottawa wou komen. Het spijt me. Oprecht.

ARIANE: Luister eens, da's intussen twee jaar geleden; je was aan 't werk en je kon niet.

MAX: Ik had alles moeten afzeggen. Voor jou.

ARIANE: Maar nee. Ik had gewoon kuren, meer niet. Da's al lang vergeten.

MAX: Je vroeg me om met jou naar Ottawa te gaan. Je hebt me gesmeekt. Gesmeekt! Met gevouwen handen! Als ik me goed herinner zat je zelfs op je knieën.

ARIANE: Ik zat niet op mijn knieën!

MAX: "Max," heb je gezegd, "Kom alsjeblieft naar Ottawa naar mijn première. Ik ben op van de zenuwen. Kom alsjeblieft, want anders weet ik niet voor wie ik moet acteren, of groeten of het de volgende dag nog eens overdoen. Max, kijk hoe ik beef. Jij zal me mijn tekst helpen herhalen en je zal me de handen opleggen als een balsem, ik heb buikpijn, Max, en ik ben 's nachts bang en ik ben bang om iets te gaan drinken met iemand anders dan jij, kom naar Ottawa, alsjeblieft, ik ben bang dat ik je ontrouw word als je niet komt."

ARIANE: Goed, dat volstaat. Je mag nu gaan.

MAX: Het had niks met kuren te maken, Ariane. Je vond het gewoon absoluut noodzakelijk dat ik bij je was.

ARIANE: Ja, het verschil is wel dat ik het vandaag absoluut niet noodzakelijk vind.

MAX: Mag ik de opvoering bijwonen?

ARIANE: In dat geval koop je een ticket. Dat doen mensen die een voorstelling wensen bij te wonen.

MAX: Ik zou liever hebben dat jij me vroeg om de voorstelling bij te wonen.

ARIANE: Nee. Je doet het of je doet het niet.

MAX: Dan blijf ik hier.

ARIANE: Waar “hier”?

MAX: In je loge.

ARIANE: Je hebt het recht niet.

MAX: Dat geeft niet.

ARIANE: Max, je hebt het recht niet om hier te blijven.

MAX: Ik blijf gewoon op je wachten. Ik zal nergens aankomen. Zeg, je hebt me niet verteld dat je Viviane Lacroix ging vervangen. Proficiat.

ARIANE: Bedankt.

MAX: Je zal wel gehuild hebben van geluk toen ze je vroegen om Viviane Lacroix te vervangen. Ik weet dat je Viviane Lacroix enorm bewondert. Als we nog samen zouden geweest zijn toen ze je vroegen om Viviane Lacroix te vervangen, dan was je me rond de hals gevlogen, luidop schreeuwend: “Max, Ik ga Viviane Lacroix vervangen! Besef je wel wat dit voor mij betekent?” Je was me rond de hals gevlogen, Zeker van!

ARIANE: 't Is goed. Ga nu maar.

MAX: Nee. Ik blijf hier zitten en ik blijf op je wachten.

ARIANE: Ik moet me kunnen concentreren, hé zeg.

MAX: Concentreer je. Geen probleem. Ik wil zien hoe je bent als je je concentreert.

REGISSEUR: Stand by, vijf minuten!

ARIANE: Max! Over vijf minuten moet ik op!

MAX: Heb ik gehoord. Ben je nu al bezig Phedra te zijn? 't Is een prachtrol, Phedra.

ARIANE: Je hebt het recht niet om in de loges te blijven zitten! Ik vraag me zelfs af hoe je

erin geslaagd bent om tot hier te komen!

MAX: En ik vraag me af wanneer jij Phedra begint te worden als je Phedra speelt. In de bus? Op straat? In de loge? In de coulissen? Of moet je eerst Viviane Lacroix worden om Phedra te zijn?

ARIANE: Waarom ben je naar hier gekomen?

MAX: Ik zal nooit meer weigeren met jou naar Ottawa te komen.

ARIANE: Je gaat me toch niet verplichten iemand te roepen om je eruit te gooien?

MAX: Ik weet zeker dat je dat niet doet.

ARIANE: Ha nee?

MAX: Nee. Je houdt niet van schandalen.

ARIANE: Je bent echt een smeerlap, Max. Ga weg, oké? Ik moet op. We kunnen achteraf iets gaan drinken als je wil, maar ga weg, oké?

MAX: Je hebt zelfs een heuse seksuele koehandel op poten gezet om me met je mee te krijgen naar Ottawa. Wel, ik ben naar Ottawa gekomen en jij bent blijkbaar nog niet tevreden. Toch raar hoe dingen kunnen veranderen...

ARIANE: Seksuele koehandel? Wat voor gelul vertel jij allemaal?

MAX: Precies. Je zat voor mij op je knieën en je vroeg om met je mee te komen naar Ottawa, en toen ben je op heel suggestieve wijze mijn broekriem beginnen losknopen.

ARIANE: Maar dat is niet waar! Daar is niks van aan! Ik ga nu spelen. En ik zal schitteren. Zelfs al ben jij naar hier gekomen om alles te verknallen, schitteren zal ik! (*Ze gaat weg.*)

MAX: Ca va, ça va, ga dan schitteren voor anderen! Je hebt altijd al geschitterd voor anderen! Trek je van mij niet te veel aan, Ariane.

Tafereel 49. De Brief

Natalie is bij Ariane in Montréal. Ze leest een brief die bestemd is voor Ariane.

MAX: (*Tot Ariane, in de loge in Ottawa.*) Je bent geweldig, je bent een grote actrice. Je zal hen gewoon met open mond achterlaten. Maak je geen zorgen, de recensenten zullen hun lof niet onder stoelen of banken steken. Ik ben er, ik sta

naast jou, ik ben bij jou. Ik ben in Ottawa. Ik leg mijn handen op je buik, als een balsem. Ik hou van jou, Ariane.

NATALIE: *(Ze leest de brief luidop, voor zichzelf.)* “Je bent geweldig, je bent een grote actrice. Je zal hen gewoon met open mond achterlaten. Maak je geen zorgen, de recensenten zullen hun lof niet onder stoelen of banken steken. Ik ben er, ik sta naast jou, ik ben bij jou. Ik ben in Ottawa. Ik leg mijn handen op je buik, als een balsem. Ik hou van jou, Ariane. ... Max.”

Tafereel 50: De Spiegel

MAX: *(Bekijkt zichzelf in de spiegel. Zijn spiegelbeelden spreken tegelijk met hem.)* Ik ben niet in staat geweest om Ariane in Ottawa te ontmoeten. *(Hij hoort zichzelf in veel stemmen.)* Heu? Wasda? Aah! Wat gebeurt er? Ik herken mijn eigen stem niet meer in mijn hoofd! Het is mijn stem niet meer die spreekt in mijn hoofd! Ik ben aan het vervagen. Ik zie mijn spiegelbeeld niet meer! Dit ben ik niet, hier in mijn eigen spiegel! Ik zie mijn knieën niet meer wanneer ik rondloop! Ik zie mijn knieën niet meer! Ik vervaag! Ariane!

Tafereel 51. Het Balkon

Hij roept nu bij het raam van het huis van Ariane.

MAX: Ariane!

NATALIE: *(Nog steeds met de brief.)* “Ik hou van jou, Ariane. ... Max.”

MAX: Ariane!

NATALIE: “... Max.”

MAX: Ariane!

NATALIE: U bent gek! Hou op met roepen, straks bellen de burens nog naar de politie.

MAX: Goeie avond. Er was nog licht...

NATALIE: Ariane is er niet. Ik heb u gezegd dat ze over twee weken terugkeert.

MAX: Weet ik. Ik wou u zien. Ik riep Ariane omdat ik uw naam niet ken.

NATALIE: Ik verkies Ariane, maar zelf ben ik Natalie.

MAX: Goed. De volgende keer roep ik *Natalie*. Ik ben Max.

Lange stilte.

NATALIE: Ha, u bent het?

MAX: Heeft ze met u over mij gesproken?

NATALIE: Jaja, een beetje.

MAX: Met veel tederheid, hoop ik.

NATALIE: Veel.

MAX: Weet u, ik ben aan het vervagen. Ik ben van geen belang meer in mijn eigen ogen en ik heb ook geen knieën meer. Ik hoor iedereen.

NATALIE: Wenst u een boodschap achter te laten voor Ariane?

MAX: ... Misschien kunnen we een laatste glas drinken...

NATALIE: Wablieft?

MAX: Wilt u mij uitnodigen om een laatste glaasje te komen drinken?

NATALIE: 't Is dat ik hier niet thuis ben... Ik zou het ongepast vinden als ik u uitnodigde... ik bedoel, dat zijn hier mijn spulletjes niet, maar misschien morgen... ik wil maar zeggen, morgen zou het me beter uitkomen.

MAX: Ik begrijp het.

NATALIE: Goed. Ik ga nu naar binnen. Ik ben niet helemaal gekleed.

MAX: Erg mooie nachtkleding die u daar draagt.

NATALIE: Bedankt...

MAX: Ik herken het.

NATALIE: Ja... Tot morgen dan. Het zal me een genoegen zijn morgen met u een glaasje te drinken.

MAX: Goed, tot morgen dan. Goeie nacht. Niet te lang blijven lezen in bed.

NATALIE: Goeie nacht...

Max gaat weg, met de rug naar Natalie gekeerd. Zij is niet in staat om naar binnen te gaan. Ze kijkt hem na. Max hoort haar denken.

Tafereel 52. Een Stem in de Nacht

NATALIE: Ik ben bijna Ariane Letendre, ik draag haar nachtkleding en ik verdraag haar

buikpijn en ik lees de liefdesbrieven die jij haar geschreven hebt. Ik stap in haar stappen van de keuken naar de slaapkamer. Ik loop op de toppen van mijn tenen zodat mijn blik op gelijke hoogte komt te staan met de hare. Dan zie ik heel precies haar panorama, deel ik haar zienswijze over de dingen, heb ik toegang tot alle niveaus van haar geheugen en als ik mezelf in haar spiegel bekijk, zie ik haar spiegelbeeld. Ik ben bijna Ariane Letendre. Ik ben Ariane Letendre, want dat is de naam die jij bij het raam geroepen hebt. Ik ben Ariane Letendre als jij me wil, voor jou ga ik Ariane zijn, terwijl zij in Ottawa zit, terwijl zij gaat schitteren voor anderen, terwijl zij ons eenzaam en alleen achterlaat met de spoken van haar optredens, terwijl zij bezig is Phedra te zijn, terwijl zij zich amuseert door haar schandelijke liefde te bekennen en te doen alsof ze sterft.

Tafereel 53. De Groet

Ariane komt haar publiek groeten. Ze heeft net Phedra vertolkt. Applaus.

Ariane gaat naar André en ze omhelzen mekaar hartstochtelijk.

Tafereel 54. De Busreizigers

De bus naar Ottawa.

DANIEL: (*Denkt*) Ik ga niet graag naar Ottawa. Mijn papa komt me aan de halte afhalen en dan zal hij met mij ergens naartoe willen. Ergens naartoe gaan stelt hem op zijn gemak. Ik ben veel te klein om naar de middenschool te gaan. Ik ben een genie, maar dat is mijn schuld niet. Ze hebben me verwittigd dat ik het op sociaal gebied moeilijk zou hebben en dat klopt. Zoiets hebben ze nog nooit gezien; een kind van acht dat aan de middenschool studeert; ze zien me als een soort buitenaards wezen en misschien is het daarom dat ze voor mij geen empathie kunnen voelen. Ik heb dat allemaal geleerd tijdens mijn cursus empathie. Filosofie, bedoel ik. De prof filosofie nam een appel, wreef hem schoon tot hij mooi rood zag en blonk als een spiegel. Dan heeft hij hem ons lange tijd getoond en toen, heel traag, heeft hij een groot stuk uit de appel gebeten. Daarna heeft hij gezegd: “Jullie mogen geen pijn lijden omwille van deze appel. Wij kunnen ons

niet herkennen in deze appel, vandaar dat we zonder probleem een appeltje kunnen kraken, of toekijken hoe er in een appel wordt gebeten, zonder empathie te voelen. Parallel hiermee kan je geen empathie voelen voor een mens, tenzij je jezelf in die mens wenst te herkennen.” Mijn gedachten gingen direct uit naar de documentaire over de kindopaatjes. Het zijn kinderen in wie je je niet kan herkennen, want het is moeilijk jezelf in de huid van een oudje te zien als je nog niet oud bent. Daarna heeft hij de appel helemaal opgegeten en wij hebben geen kik gegeven. Terwijl hij zo aan het eten was heeft hij eraan toegevoegd dat we sommige dieren, vooral zoogdieren en meer bepaald apen, meer empathie voelen dan voor andere, omdat we hen specifieke trekken, expressies, reacties of menselijke gedragingen toebedelen. Dat heet antropomorfisme, iets wat we op min of meer bewuste manier toepassen. En aangezien het makkelijker is om antropomorfisme toe te passen op een hond dan op een vlieg, omwille van hun fysiologie, zullen we meer last hebben van het doden van een hond dan van het platslaan van een vlieg. Ik deed die cursus graag, maar ik ben niet langer in staat om een appel op te eten, want als ik er in bijt heb ik de indruk dat ik zijn bloed voel vloeien en dat ik hem hoor schreeuwen. Ik doe aan systematisch antropomorfisme. Dat belet me om normaal te functioneren. Ik kan bijvoorbeeld niet gaan skiën zonder te denken dat ik de berg verwond, dat ik zijn littekens aanbreng. Ik loop op de toppen van mijn tenen om niet te veel te wegen op de aarde. Zo wordt het leven een keiharde strijd. Ik heb het er met mijn moeke over gehad, maar ze heeft me gezegd dat ik maar moet spelen met kinderen van mijn leeftijd.

ANDRE: Max?! Wat gebeurt er? Je ziet er afgepeigerd uit. Ben je ziek of zo?

MAX: Ja.

DANIEL: (*Denkt verder.*) Als mijn papa mij in Ottawa komt afhalen, zal hij voorzeker willen dat we naar een kinderfilm gaan kijken. Hij is keineig bezorgd omdat ik een genie ben, want hij is bang dat mijn normale kinderleven daardoor wordt verknald. Iets wat ik heel moeilijk kan verdoezelen is dat ik mij aangetrokken voel door vrouwen van dertig. En door dat blondje van mijn papa, Jennifer. Jennifer is megamooi. Soms kruip ik bij mijn papa en Jennifer in bed. Ik zeg hen dat ik een

nachtmerrie heb, maar eigenlijk is het om het hete lichaam te voelen van Jennifer, die in een minibroekje en een superklein behaasje slaapt. Ik slaap dan in met mijn mond tegen haar borst, zo precies per ongeluk en ik weet dat ze me dan alle twee geamuseerd liggen te bekijken, alsof ik een jongetje ben dat kleine ongevaarlijke convulsietjes heeft, maar in werkelijkheid gaat het over de geslachtsdrijf van een genie en... Waarom zegt men niet “copuleren” als het om mensen gaat? Ha nee, natuurlijk niet, want dan zou het zijn alsof er geen emoties aan te pas komen, terwijl het er superveel aan te pas komen als mensen de liefde bedrijven. Het impliceert tevens dat dieren geen emoties kennen als ze de liefde bedrijven. Wat weten we daar eigenlijk over? Niets. Ik moet er wel aan toevoegen dat ik al een koppel honden heb bezig gezien die het deden. De ene kroop op de andere en 't was precies of ze zaten op een andere planeet.

ANDRE: Max, ik moet je wat zeggen...

MAX: St, ik probeer te luisteren.

ANDRE: Wat?

MAX: Niets. Iedereen.

ANDRE: Hoor je nog steeds in het hoofd van anderen?

MAX: Ja. Meer en meer. Ik hoor ook verder en verder. 't Is als gangreen dat bezit van me neemt. Ik begin te vervagen.

ANDRE: ...

MAX: Ik hoor zo ver dat ik je zelfs kan zeggen wat er in het onderbewuste van de mensen gebeurt. 't Is moeilijk te definiëren: 't is oeverloos als een droom, alsof de gedachte nog niet uitgesproken werd. Het is de fase die aan de gestructureerde gedachte voorafgaat. Het is een hoop begrippen die alleen het bewustzijn van welbepaalde attente individuen zal bereiken, terwijl de meerderheid ze nooit zal kennen. Misschien word ik wel gek, zoals zij die niet kunnen slapen, en bijgevolg niet in staat zijn om te dromen en die daarna in een depressie belanden omdat ze niets meer kunnen relativieren. Ik droom niet meer voor mezelf ik denk niet meer voor mezelf mijn eigenheid wordt me ontnomen om beter anderen te kunnen worden ik ben anderen ik ben alle anderen ik ben de vergaarbak van hun voortdurend nadenken van hun obsessies ik heb constant hoofdpijn rugpijn

buikpijn voetspijn ik zweet ik geef het leven en ik word geboren ik geniet en ik sterf met anderen in anderen en in de huid van anderen, maar bovenal ben ik verschrikkelijk moe. Want wat men niet weet is dat we de vermoeidheid van elke vorige generatie met ons meeslepen. Natuurlijk zijn we moe van de voorbije dag of de voorbije week, van elke seconde van het leven, in werkelijkheid zijn we moe van geboren te worden, moe van het kappen van het regenwoud en de teloorgang van de jungle, van de duizenden kinderen die we op de wereld hebben gezet en van de duizenden anderen die we hebben gedood, van het bedriegen, het kweken, het roeien, het bouwen, het schrijven en het uitvinden, moe van het leven als keizers en slaven, moordenaars, moeders en jagers, we dragen de vermoeidheid van de Berbers, de Chinezen, de Grieken en de Amerikaanse Indianen, we zijn moe van het luisteren naar de mening van ieder individu dat alles al heeft meegemaakt, terwijl hijzelf overdonderd wordt door de weerklank van zijn ervaringen, van alles wat ooit gezegd werd sinds de Mens leerde grommen en spreken, we zijn uitgeput omdat we ons bewust zijn van onze eigen dood, omdat we al millennia lang marcheren naar de dood, niet noodzakelijk naar die van onszelf, maar ook naar die van de mensheid, wel, dan moeten we niet versted staan dat we doodop zijn en nochtans hoor ik soms hoe bepaalde mensen zich afvragen: waarom ben ik toch zo moe? André, vraag jij je soms niet af waarom je zo moe bent? Ik zal het je zeggen: we zijn moe door zoveel herinneringen. Ariane denkt dat ze verbeelding nodig heeft om actrice te zijn. Misschien volstaat geheugen. Ik heb het hier niet over het geheugen om een tekst uit het hoofd te leren, maar het geheugen dat ervoor zorgt dat we moe zijn voor alle mensen, zowel doden als levenden. Nu ik eindelijk moe ben in anderen hun plaats, omdat ik anderen geworden ben, ben ik dan een acteur? Ben ik dan een groot acteur? Ik zou zonder twijfel een fantastische, grandioze, ideale acteur zijn. Als ik wou kon ik een echte, grote acteur zijn en het woord verkondigen van om het even welke mens zoals het nog nooit eerder verkondigd werd en het woord teruggeven met alle feedback die het verdient, en men zou zich afvragen: maar wat is er toch zo uitzonderlijk aan die acteur? Wat heeft hij dat ons zo diep raakt, dat we het zelfs op prijs stellen dat we door hem diep geraakt worden? Ik kan echter geen acteur

zijn omdat ik geen ijdelheid meer heb. Dat zit me trouwens dwars. Ik hield aan mijn ijdelheid, aan mijn persoonlijkheid, aan mijn identiteit. Ik leefde graag voor mezelf en door mezelf. Ik vond het fijn om belangrijk te zijn in mijn eigen ogen. Maar ik ben niet goed genoeg. Niemand, niemand kan even goed zijn als duizenden anderen. Ik hield zielsveel van Ariane, maar een uitverkoren liefde is een onmogelijk gegeven, vermits de rest van de wereld alle plaats heeft ingenomen, in een willekeurige rij, zonder orde van voorkeur, de wereld die ik hoor en waarvan elk woord zich tot mij schijnt te richten. *(Hij bekijkt André.)*

ANDRE: *(Denkt)* Lap, zeg! Nu neemt hij zichzelf al voor Jezus Christus.

Wat volgt zou moeten begeleid worden; gespecificeerd, aangeduid, ondersteund, geritmeerd worden, weet ik veel, door iets dat de klank van de Mensheid vertegenwoordigt. Ik bedoel, een klank die het resultaat is van het geheel van klanken dat door de mens geuit wordt, in alle talen tot zelfs zonder steun van enige taal.

MAX: Ik moet het zeggen. Als ik het zeg besta ik, maar als ik zwijg blijft een opeenstapeling van vreemde woorden in mijn hoofd hangen en dan is er niet de minste ruimte meer voor mijn eigen opvattingen. Dan ga ik wanklanken uiten, als spasmen, convulsies, want de eeuwigheid kan je niet verwoorden. Hoe zal dit voor mij eindigen? De woorden zijn niet meer van mij. Help me, André, ik dacht dat ik de wereld ging veroveren, maar het is de wereld die mij opslokt, verstikt, wurgt, inslikt, ik hoor gebrom, klokkengelui, sirenes en alle boeken die nog moeten geschreven worden en alle geheimen die je verdoven, en plots kan ik zo ver horen dat ik niets meer hoor, niets herkenbaars tenminste, vermits het ene het andere overstemt, alles door mekaar danst, alle tedere gevoelens: de lichte huivering bij de eerste zoen, de opluchting bij goed nieuws, mekaar weerzien, vergeving, een last die van je schouders glijdt, een drenkeling die opnieuw ademt, water door een droge keel, iemand die men niet meer verwachtte, een vinger die naar confituur smaakt, en dat het morgen vast mooi weer is, een knuffel voor de bedelaar die men nooit aanraakt, een belofte, een vriendelijke blik, drugs die door je aders gieren, alles, maar ook zieken die krijsen, onophoudelijk gehuil als een vloedgolf, het stapelt zich allemaal op tot ik er potdoof van word, en toch hoor ik

u. Ik hoor u, maar ik kan niets zeggen over wat ik hoor. Ik dacht dat ik machtig was, maar ik kan niets doen, alleen u horen, en van die mengelmoes van eeuwenoud gefluister blijf ik slechts één noot horen, laag en hoog tegelijk, een gewee-
klaag of een vreugdekreet, weet ik veel, als een grimas in je oren, een onhoorbare
grijnslach, iets waarvan ik de zin niet begrijp. Iets waarvan ik de zin niet begrijp.

* * *

Op een dag heb ik, zoals de meesten onder ons, leren lezen. Lezen werd in mijn familie erg gewaardeerd, maar omdat ik het vreselijk lastig vond om zin te geven aan die rij mysterieuze tekens, had men mij gegarandeerd dat ik er later een immens plezier zou aan beleven. In afwachting van dat plezier, zat ik graag met een geopend boek voor mij, probeerde ik mij te concentreren en deed ik alsof ik las. Ik denk niet dat iemand ooit in dat valletje is gelopen, want ik bewoog mijn hoofd ostentatief van links naar rechts om duidelijk te maken dat mijn ogen over de woorden gleden.

Op een keer had ik mijn eerste literaire ervaring. Ik zag iets, enkele woorden, niet zo erg veel, één zinnetje maar denk ik en ik had zin om die woorden uit te spreken om te voelen welk effect ze in mijn mond, mijn keel, mijn buik en mijn oren hadden. Van die woorden had ik de indruk dat ze uit mijn binnenste kwamen, want ze drukten precies uit wat ik wou zeggen op het moment dat ik ze met mijn ogen ontdekte. Ik werd heen en weer geslingerd tussen opluchting, omdat ik ontdekt had dat ik niet de enige was, en bezorgdheid toen ik tegelijkertijd ontdekte dat ik niet uniek was.

Lezen heeft me nooit het immense genot geschonken waarover men mij zoveel had gesproken, maar het zette me wel aan het schrijven om die eerste ervaring die het gevoel van plotse en perfecte samenspraak tussen gedachte, emotie en woord verwekt had, achterna te lopen.

Daar houdt mijn verhaal niet op, want de woorden die ik geschreven heb worden vandaag gelezen en uitgebeeld door grote scheppende krachten, die ik eeuwig dankbaar ben en die ik oneindig bewonder. Die woorden bereiken toeschouwers en misschien zullen we allemaal, wie weet, die unieke ervaring zoeken. Het doet er niet toe of we ze vinden of niet, het avontuur blijft even mooi.

Dank u.

Evelyne de la Chenelière.

Over BREINSTORM

Max is een acteur die alleen maar om zichzelf is bekommerd. Zijn zelfvertrouwen krijgt een flinke knauw wanneer hij op een dag -in de lijnbus- de gedachten van zijn medepassagiers kan horen. Lieten zijn medemensen hem vroeger onberoerd, dan sleuren ze hem nu mee in de wervelwind van hun dromen en problemen, want Max is terechtgekomen in hun hoofd, waar hij tegen wil en dank verplicht is kennis te nemen van hun diepste gevoelens, hun intimiteiten. Hij die nooit geweten heeft wat empathie is, wordt nu overvallen door de gedachten van duizenden mensen die zich ongewild aan hem kenbaar maken. Zo moet hij wel in de huid van de anderen kruipen. Maar in hoeverre kan iemand zich in de plaats stellen van iemand anders, zonder zijn eigen identiteit te verliezen?

Evelyne de la Chenelière schreef een tiental stukken, waarvan ik *Des Fraises en Janvier (Aardbeien in Januari)* eerder vertaalde. Haar werk zit vol vondsten, knipoogjes, doordenkertjes, verrassingen en evidente dingen die we al lang wisten, maar die we nooit op die manier hadden bekeken. En dat ontlokt een glimlach, soms zelfs een brede glimlach, net als die van een skelet...

Daniël:

** 't Is altijd mijn moeke die beslist dat ik het warm heb, dat ik honger heb of dat ik moe ben.*

** De laatste keer vond ik het zo triestig bij dat grote raam achteraan; het geeft de indruk dat je ergens iets voor altijd achter je laat. Je hebt het gevoel dat alles je ontsnapt, dat alles je van tussen de vingers glipt. Als je daarentegen voor je kijkt, zoals de chauffeur doet, dan heb je de indruk dat je aankomt en dat is beter voor je moreel.*